

Academia Bârlădeană

Anul XXVI, 2(83), Trimestrul 2, 2021

Revistă editată de
Societatea literar-culturală
Academia Bârlădeană

Președinte de onoare:

C. D. Zeletin

Președinte: Elena Monu

N. N. Tonitza 135

Totemul dedicat de bârlădeni lui N.N. Tonitza, instalat în zona fostei case a artistului de pe strada Ștefan cel Mare. Imagine de la inaugurare, 25 aprilie 2021.

CUPRINS

• N. N. Tonitza 135			
Andra Tonitza , <i>Pe urmele străbunicului meu</i>	3	• In memoriam C. D. Zeletin	16
• Neconținut, Eminescu		• Un poem de... Horațiu Stamatin (<i>Miroase a lăcrămioare</i>)	17
Elena Monu , <i>Eminescu și Bârladul</i>	4	• Poezie	
Gică Iureș , <i>Eminescu - 15 iunie</i>	5	Simion Bogdănescu , <i>Poezii din inimă scrise de mână</i>	17
Simion Bogdănescu , <i>Mirare-n adânc</i>	5	Adrian Voica , <i>Rătăcit printre cuvinte</i>	18
• Zilele Culturale ale Bârladului		Mihai Apostu , <i>Septet 1.6</i>	18
Nicolae Crețu , <i>Modèle de „acasă”</i>	6	Ion Măcnea-Vetrișanu , <i>Cerul zeilor demult</i>	19
• Doamnele Academiei Bârlădene: Elena Monu		Georgeta Popovici Strat , <i>Se face iarăși tot departe</i>	19
C. D. Zeletin , <i>Mady</i>	7	Mirela Chicoș , <i>Ne vorbește Iisus!</i>	20
Simion Bogdănescu , <i>Elena Doamna</i>	8	Maximilian Opaț - Epigramist	21
Lina Codreanu , <i>O Elenă bârlădeană</i>	8	• Proză	
• Aniversări		Teodor Oancă , <i>Un tsunami</i>	23
Petruș Andrei 75	9	Roxana Galan , <i>Tabla de șah</i>	24
50 + 1 ani de „Maraton”:		• Istorie literară	
Victor Teișanu , <i>Cristian Simionescu sau polemica maratonistului cu istoria</i>	10	Mircea Coloșenco , <i>Nicolae Iorga - „Fratele păgân” al românității</i>	25
Centenar:		Ion Todor , <i>Poezia lui Ștefan Petică</i>	27
Ioan Dănilă , <i>Prozatorul tinerilor – George Nestor</i>	13	• Critică literară	
• Personalități de pe Valea Zeletinului		Simion Bogdănescu , <i>Tratare în răspăr da fine al capo</i>	30
Elena Petriman , <i>Sorana Țopa</i>	14	• Pledoarie pentru voluntariat	
		Mihai Popa , <i>Asociația „Myosotis” din Bârlad</i>	31

VIAȚA ACADEMIEI

Martți, 13 aprilie 2021, mesajul Academiei Bârlădene către membrii săi:

„13 aprilie era ziua de naștere a Domnului Zeletin...

C. D. Zeletin, poetul savant, *enciclopedul a cărui minte i-a rămas în cărți, al cărui trup s-a dus în pământ, dar al cărui suflet n-a mușcat din țărână*, cum îl descrie Sorin Lavric.

Paginile *Academiei Bârlădene* nr.1/2021 care îl evocă pe marele nostru mentor și prieten, i le închinăm astăzi în gând de neuitare, având – frumoasă metafora poetului Daniel Daniel! – *surâsul lui în memoria inimii de raze...*

Vă oferim aceste pagini – în formatul scris sau electronic al revistei noastre – cu încredințarea că îl veți regăsi și reciti cu admirația de totdeauna pe cel ce ne rămâne Președinte de Onoare.”

Duminică, 25 aprilie 2021, Academia Bârlădeană, Consiliul Local și Primăria Bârlad au organizat manifestarea omagială dedicată artistului Nicolae N. Tonitza, la 135 de ani de la naștere. Casa familiei Tonitza, situată atunci pe strada Ștefan cel Mare nr. 341, nu mai există, așa cum n-a mai rămas nimic din clădirile de pe fosta stradă, cu excepția bisericii Ovidenia. În aceste condiții, organizatorii nu au putut stabili cu precizie locul fostei case. Pentru amplasarea plăcii memoriale Tonitza, totem conceput de pictorul Sebastian Pascu, a fost ales un spațiu deschis, foarte frecventat, de pe actualul traseu al străzii Ștefan cel Mare, situat în apropierea bisericii. Ceremonia omagială a avut loc în ziua menționată, în prezența urmașei directe a artistului, strănepoată, Andra Tonitza. Date fiind condițiile impuse de pandemie, participanții au fost în număr restrâns. Au vorbit: primarul municipiului, av. D. Boroș, Președinta Academiei, prof. Elena Monu și invitata de onoare, Andra Tonitza.

De la stânga la dreapta: Elena Monu, Andra Tonitza, Dumitru Boroș

Primarul municipiului și strănepoata artistului taie panglica inaugurată.

ANDRA TONITZA

PE URMELE STRĂBUNICULUI MEU

Doream de mult timp să vizitez orașul Bârlad, care, pentru mine, are o rezonanță specială. Străbunicul meu, Nicolae Tonitza, s-a născut aici, a crescut, și mai ales, și-a descoperit și cultivat pasiunea și vocația sa, aceea de a crea. Peisajele orașului și ale regiunii, ambianța de aici, escapadele pe care le făcea de mic copil, reprezintă rădăcinile talentului său și deschiderea spiritului spre frumusețile lumii.

Fascinată fiind, încă de mică, de acest ilustru personaj din familie, eu îmi consacru timpul și energia în a-i descoperi parcursul și a păstra vie memoria sa. Aceasta ia forma, mai întâi, pe calea universitară, în care eu am dedicat disertațiile de licență și de master operei lui Nicolae Tonitza. Apoi, din aceeași dorință de a pune în lumină toate fațetele acestui artist complex și care a avut o activitate intelectuală de mare amploare, precum și de a îmbogăți legăturile dintre N.N. Tonitza și publicul său, împreună cu mama mea, Carmen Tonitza și unchiul meu, Ovidiu Ciornea, am fondat asociația *Copiii lui Tonitza*, pe care am lansat-o în noiembrie 2019 la Sibiu.

Obiectivul este acela de a continua onorarea memoriei marelui pictor prin diverse evenimente, expoziții, publicații și alte producții culturale, care, nu numai că prezervează memoria lui Tonitza, dar și susțin creația contemporană și dezvoltarea artistică a copiilor. Pentru toate aceste motive visam să vizitez orașul Bârlad și împrejurimile sale, pentru a mă apropia sufletește de străbunicul meu și a-mi cunoaște mai bine originile.

Visul meu s-a îndeplinit în cel mai minunat mod posibil. Am avut onoarea de a fi invitată de *Academia Bârlădeană* și de Primăria orașului Bârlad ca să inaugurăm, împreună cu domnul Primar Dumitru Boroș, o sculptură omagială amplasată în locul unde se afla cândva casa familiei Tonitza. Evenimentul a fost organizat cu ocazia împlinirii a 135 de ani de la nașterea pictorului. În discursul său, domnul Primar a subliniat, printre altele, importanța acestui fel de acțiuni culturale, asigurându-ne că vor mai fi și altele, pentru alte personalități ale orașului. Doamna Elena Monu, distinsa Președintă a Academiei Bârlădene, a amintit evenimentele marcante din biografia lui Tonitza și apoi toți cei prezenți am păstrat, împreună, un moment de reculegere.

Pentru mine a fost o imensă onoare și un moment emoțional foarte puternic. În primul rând, sculptura în sine m-a impresionat și m-a umplut de fericire. Ea reprezintă o paletă de pictor, în care amplasările culorilor sunt înlocuite cu portete de copii, precum și cu un autoportret. Am avut bucuria să descopăr că toți cei trei copii ai familiei Tonitza erau reprezentați: Catrina, Irina și Petre, viitorul meu bunic.

Sunt recunoscătoare pentru felul în care eu și prietena mea venită din Franța care mă însoțea, Roxane Compagne, am fost primite: cu căldură, generozitate și ospitalitate. Persoanele

care s-au implicat în această manifestare culturală au fost de-a dreptul extraordinare: edilii Bârladului, conducerea Academiei Bârlădene – doamna Elena Monu, doamna Elena Popoiu și doamna Corina Dimitriu-Panaitescu, precum și domnul senator Iulian Mihail Bîca.

Apoi, după inaugurarea monumentului, am petrecut o după-amiază minunată, cu un tur al orașului, ocazie cu care am văzut bustul lui Tonitza, și cu o vizită la sediul Academiei. Aici, am avut ocazia să cunoaștem activitatea și istoria acestei societăți culturale. Atât eu cât și prietena mea Roxane am fost foarte impresionate de energia și implicarea acestor doamne pentru a da viață culturii bârlădene.

O foarte frumoasă surpriză ne-a fost făcută la sfârșitul după-amiezii de către doamna Monu și domnul senator Bîca: aceea de a ne conduce să vizităm mănăstirea Florești, un adevărat paradis care radiază liniște și pace, cu o istorie bogată pe care doamna Monu și o călugăriță ne-au redat-o cu pasiune. Am plecat de

acolo cu amintiri gravate pentru totdeauna în sufletele noastre.

Descoperirea Bârladului și a locuitorilor săi mi-a făcut o plăcere deosebită. Aștept cu nerăbdare să-l vizitez din nou cât mai curând. Vom avea așadar ocazia să punem la cale noi proiecte culturale între Primărie, Academia Bârlădeană și Asociația *Copiii lui Tonitza*.

ELENA MONU

EMINESCU ȘI BÂRLADUL

Nu știm sigur dacă Poetul a trecut prin Bârlad. Totuși, fapt deloc surprinzător pentru oricine cunoaște uluitoarea sa putere de cuprindere a istoriei neamului, Mihai Eminescu a avut informații despre târgul Bârladului și, cu deosebire, despre personalitățile zonei.

Dintre acestea, pe primul loc se situează omul politic și de stat Manolache Kostaki Epureanu. Alăturarea poate părea surprinzătoare, fiindcă Eminescu nu a avut simpatii pentru oamenii politici ai vremii, mai cu seamă pentru liberali. Manolache Kostaki Epureanu, una dintre personalitățile conservatoare importante din Vechiul Regat, l-a cunoscut și apreciat pe Mihai Eminescu. Între cei doi a existat mai mult decât o simpatie. A fost o prețuire reciprocă, Manolache Costache Epureanu susținându-l pe poetul alungat de la Iași, după procesele ce i se intentaseră abuziv și demiterea sa din postul de bibliotecar. Grație susținerii omului politic bârlădean, poetul a obținut postul de redactor-șef la ziarul conservator bucureștean *Timpul* (1877).

Relația lor specială explică emoționantul necrolog scris de Mihai Eminescu la moartea protectorului său, publicat în ziarul *Timpul*, din 10 septembrie 1880.

Redăm textul necrologului preluat din: M. Eminescu. *Opere*, XI. *Publicistică*. 17 februarie–31 decembrie 1880. *Timpul*. 1984, Editura Academiei Republicii Socialiste România, pp. 327-329.

NECROLOG. MANOLACHE KOSTAKI EPUREANU

Duminecă, la 7 (19) septembrie, la 3 ore după-amiază a încetat din viață Manolache Kostaki Epureanu.

Greu bolnav, plecase din țară la Viena și de acolo la Wiesbaden, unde părea a se îndrepta. Întors în Viena pentru că temperatura fusese aspră la băile recomandate, fu trimis de medici la Schlangenbad din Nassau, unde, învins de boală și de o timpurie bătrânețe, și-a dat obștescul sfârșit.

O timpurie bătrânețe în adevăr! Abia de 56 de ani, Manolache Kostaki avea arătarea unui om cu mult mai bătrîn. Coborîtor dintr-o familie istorică a Moldovei și moștenind o avere mare, însă încurcată prin împărțeli și datorii, el a fost viața întreagă pe de-o parte bîntuit de grija de-a păstra averea strămoșilor ca razim al influenței politice, pe de altă parte amestecat ca factor de căpetenie în toate mișcările politice ale patriei sale. Studiind în Heidelberg, în timpul în care Juna Germanie își stabilea ideile ei politice, ca curent opus stării monarhiei absolute ce domnea în Europa în urma sfintei alianțe, M. K. Epureanu păstrase, din studiile sale în științele politice și juridice, idealul constituționalismului englez, bazat pe libertatea de-a face ceea ce e bine și just, pe

spiritul adevărului și al muncii. Credița sa fundamentală era că un stat numai atunci poate înflori cînd destinele sale sunt conduse de partea aceea a nației care e neatîrnată prin avere și prin cultură și că orice stat e osîndit la o retrogradare sigură cînd încape pe mîna oamenilor cari-și fac din politică o meserie de cîștig, un mijloc de îmbogățire ori de bun trai.

Avem înainte-ne o foaie ieșită de sub dictatul său propriu și iscălită de el, în care arată care trebuie să fie ținta partidului conservator. Întărirea instituțiilor, concordia între fiii aceleiași țări, asigurarea proprietății și a muncii, înlăturarea elementelor parazite cari, sub o formă sau sub alta, nu trăiesc decît din averea sau din munca celorlalți: aceasta trebuie să fie mai ales ținta oricărui partid conservator, ba mai mult, a oricărui partid serios, oricare ar fi denumirea sa.

Ca orator, Epureanu era strălucit. Ore întregi fermeca auditoriul, îmbrăcînd adevărurile cele mai crude în forma nevinovată a unui umor atît de contagios încît cei mai mari adversari politici ai săi, departe de-a fi jigniți de acele valuri de fină ironie, de acele scînteieri ademenitoare ale unui spirit atît de cultivat, atît de elegant și de-o amabilitate personală covîrșitoare, îl ascultau cu adîncă plăcere. Nu fraze mari și patetice, cum le obicinuiesc oratorii populari, ci argumente și un spirit de fermecătoare conversație: iată arta în care era maestru. Epureanu era un orator cu totul modern. Dar îndărătul acestui farmec al graiului se ascundea o inimă rănită de starea tristă a patriei lui, căci el a fost cel dintîi poate care nu s-a lăsat nicicînd orbit de frazeologia goală a politicilor de industrie, nici de aparențele unui progres în forme, pe cînd în fond poporul dădea îndărăt pe toate căile.

Începîndu-și cariera politică prin participarea la revoluția din 1848, el a fost una din podoabele Curții lui Grigorie Ghica Vodă, amic și consilier în cele bune al lui Vodă Cuza, prezident al Constituantei din 1866, prezident de Consiliu sub Vodă Carol. O învățătură vastă, un spirit de o libertate genială, o onestitate superioară pînă și umbrei vreunei îndoieli, un nume vechi, înrădăcinat în tradițiile unui curat patriotism și, cu toate nesfîrșitele necazuri ale vieții sale, totdeauna vesel, amabil, îndatoritor, oricît de obosit, de bolnav sau de supărat ar fi fost: astfel era omul, făcut pentru a împăca urele și preveniunile dintre oameni.

Astăzi acea bogăție de spirit, de sentiment, de amabilitate nu mai e decît o mîină de pămînt. Nu numai partidul conservator, țara întreagă suferă o grea pierdere, căci în crearea unor asemenea oameni natura e extrem de avară. Atins de maiestatea morții, înaintea căreia împăratul și ostașul sînt deopotrivă, nu se va afla mîină care să se ridice pentru vro învinuire înaintea strălucitoare amintiri pe care acest muritor o lasă pe pămînt. Deci, ușoară-i va fi țărîna și amintirea neumbrită de aripa uitărei!...

GICĂ IUREȘ

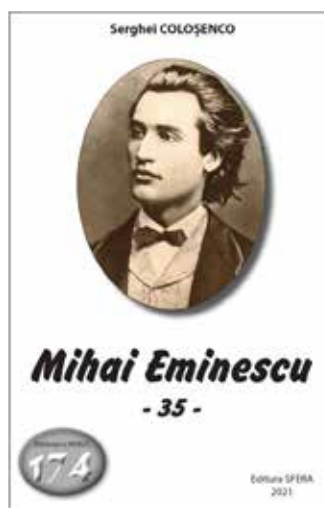
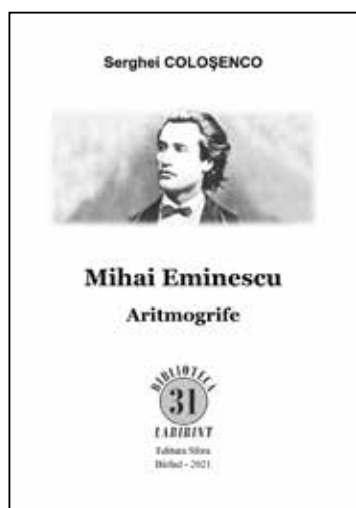
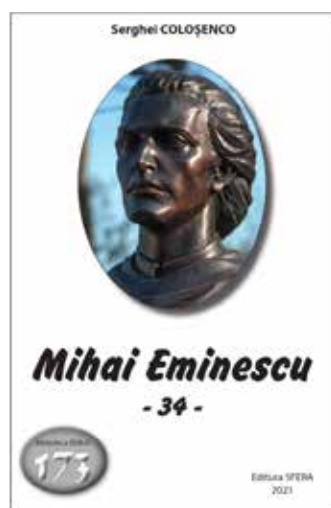
EMINESCU – 15 IUNIE

La 15 iunie 1889 „se stinse în al optulea lustru de viață” Mihai Eminescu. Mulți contemporani de-ai poetului au publicat necrologuri: I.L. Caragiale, B.P. Hasdeu ș.a., dar și ziarele *Românul*, *Adevărul*, *Naționalul*, *Constituționalul* ș.a.

Și de-atunci până astăzi, an de an, Poetul Nepereche este comemorat. Pentru 15 iunie a.c., Editura Sfera din Bârlad, în parteneriat cu Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza”, au tipărit plachetele de rebus: *Mihai Eminescu – Aritmogrife*, nr. 31, care cuprinde un număr de 16 poezii tratate enigmistic, *Mihai Eminescu*, nr. 34, despre poemul *Epigonii*, scris în 1870 = 8 careuri și 24 enigme și *Mihai Eminescu*, nr. 35, cu 14 poezii, însoțite fiecare cu una sau mai multe enigme, în total = 39 de monoverbe, biverbe, triverbe și criptografii.

Autorul plachetelor, Serghei Coloșenco, ne oferă și două cărți: *Imn Eminescului*, poemul în nouăsprezece cânturi, scris de Valeriu Anania, în 1992. Fiecare componentă a cărții – stare și treaptă – are câte un careu și enigme, iar dezlegătorul capătă cunoștințe despre viața autorului ce se ascunde sub identitatea poetului: Înalt Prea Sfințitul Bartolomeu Anania.

Ultima carte este „Eminescu 39”, volumul V. Sunt îngrijați 39 de autori, români și străini, care au scris despre Mihai Eminescu, dar și 39 de nume de referință la Bibliografie. 39 fiind vârsta Poetului... De menționat că volumele anterioare au apărut la fiecare 15 ianuarie și 15 iunie, iar ultimul careu al cărții de peste 100 de pagini se intitulează „15 iunie 1889”!

SIMION BOGDĂNESCU

MIRARE-N ADÂNC

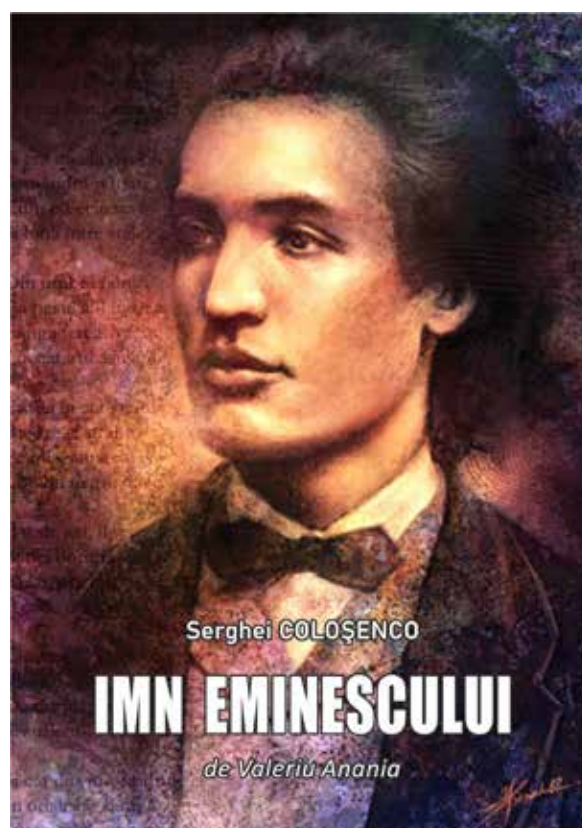
Ce strune de creier stelar Eminescu!
Ce strune viorii din mirosul de tei!
Ce lebădă odihnind pe amurguri căzute,
Ce lună alunecă pe-un albastru polei?

Perii tăi de pe braț - virgule albe de mierle,
Fruntea ta în lumină răsăritul de mag,
Sufletul tău scufundat în visare,
Ce lună alunecă pe-un albastru catarg?

Ce rug lângă mare șoptind Eminescu!
Ce foc înlemnit doar la pieptul tău drag!
Ce gânduri, ce păsări, ce scorburi ascunse
Ce lună alunecă pe-un albastru toiag!

Fața ta de tămâie răvășită de lyră,
Mâna ta în răcoare pipăind poezii,
Sufletul tău scufundat într-o mare
Ce lună alunecă pe albastre hârtii?

9 iunie 1993

NICOLAE CREȚU

MODÉLE DE „ACASĂ” *

Două recente evenimente culturale bârlădene mi-au dat de gândit, ca și altor participanți, pe o temă de educație publică depășind cu mult contextul imediat al ivirii ei acolo: Sesiunea de comunicări științifice a Muzeului „Vasile Pârvan”, după „sincopa” din 2020, și un Simpozion Național al Filialei istoricilor, la cei 70 de ani ai Societății de Științe Istorice din România.

Ambele ar merita, cu prisosință, și comentarii mai analitice, asupra conținutului și nivelului ridicat al lucrărilor (ceea ce ar cere alt spațiu), plus lansări, expoziții, spectacole... Cu atât mai mult, cu cât Muzeul a avut și oaspeți din Germania și Republica Moldova, la Secțiunea Istorie-arheologie. Textele prezentate în cele 4 secțiuni (simultane) vor fi accesibile în proximele apariții *Acta Musei Tutovensis* și *Perseus*, urmând celor lansate acum, la *Deschidere* de către **Dr. Mircea Mamalaucă**, directorul Muzeului, așa că poate atunci, pe citite, despre ele. Acum prefer să remarc decantarea unei Idei cu un potențial stimulator de mai largă cuprindere, dincolo de problematica specializată a comunicărilor.

Îi cunosc bine, după atâtea ediții anterioare, pe comunicanții fideli de la *Memorialistică*, în frunte cu muzeograful **Alina Butnaru**, amfitrioana Secțiunii, alături de **Ioana Coșereanu** (Iași), **Viorica Zgutta**, **Laurențiu Chiriac** (Vaslui), **Elena Ilie** (Brăila), ca să amintesc doar câteva nume, toți muzeografi excelenți și realmente devotați muncii lor. De fapt, a studia memorialistica este o formă aparte a vocației muzeale de conservare/ teaurizare/ cercetare a valorilor de patrimoniu istoric și cultural, al cărei propriu demers, distinctiv, are ca obiect dimensiunea *individualității umane* în creația unor atare valori. Ce altceva căutăm, toți, în domeniul memorialisticii (înțeleasă largit, și dincolo de memorii, către corespondență, jurnale, mărturii, informații și aprecieri ale unor contemporani și urmași) decât o mai deplină și nuanțată, îmbogățită cu detalii revelatoare, înțelegere a procesului complex care a condus la *Fapta-reper* istoric sau la *Operarod* și înfăptuire, pe ambele direcții, ale unor personalități astfel demne de Memoria selectivă, exigentă, a Muzeului. Și nu numai prin rezultate, grație nu exclusiv lor, ci și prin demersul lor interior, de *autoedificare*, drumul omenesc spre împlinirea unor vocații autentice, dar nu linear și „confortabil”, ci purtând în el amprenta temperamentului, a căutărilor, cu proiecte tranzitorii, ezitări și tensiuni lăuntrice sau de context, „litera”, de mare preț, a vocației trăite și spiritul ei exemplar, deloc redus la imaginea lui cvasiabstractă, de sinteză lapidară, ultimă.

O imagine vie, credibil și empatic exemplară, resursă

educațională de mare preț, activă, propulsivă, totodată *liant comunitar al apartenenței*, dacă e folosită cu pricepere, tenacitate și tact.

Un „eșantion” de foarte bună calitate, din această sferă, a fost dialogul video realizat de muzeograf **Elena Ilie** (Muzeul Brăilei) cu eminentul intelectual **C.D. Zeletin**, prezentat *in memoriam* la Memorialistică. Un veritabil *portret in actu*, elevat, departe de orice snobism sau pedanterie, sinteză de erudiție, competență și gust, cultură asimilată temeinic și trăită cu sinceritate în jocul unei inteligențe realmente deschisă dialogului public, modelator cu finețe. Calități reunite în personalitatea astfel evocată, de formație medic, profesor la

UMF București, totodată și poet, traducător, eseist și istoric al culturii și artelor, autor al unei bogate și multilaterale opere al cărei corpus e editat integral la Editura *Spandugino*, din Capitală. Fost elev al Liceului „Codreanu” din Bârlad, Doctor Honoris Causa al UMF Iași, un asemenea portret, în imagini și cuvinte, al unei individualități de excepție cu adevărat, nu ar fi un tonic îmbold spre altitudine a ideilor, a culturii și a creației? Nu numai pentru bârlădeni, ieșeni, bucureșteni, dar și pentru tineri din orașe mai mici sau sate (Fălticeni sau Săliște, de pildă), trezindu-le mândria modelelor „de acasă”, apropiate

originii, spațiului natal. Inteligența, creativitatea, talentul nu sunt monopolul marilor orașe și centre universitare, exemplul lor viu și convingător, nemoralizant și nici narcisist, poate dinamiza/ fortifica alte energii și aspirații, tinere, proaspete. Încă și mai bine, *live*, cât sunt încă în viață. De ce nu s-ar difuza cu folos, astfel de modele prin televiziunile naționale și regionale?

La sărbătorirea istoricilor mă gândeam la exemplul stimulator, pentru elevii lor și pentru întreaga comunitate „locală”, al unor profesori ca **Elena Monu**, **Oltea Rășcanu-Gramaticu** sau, dintre filologi: **Gruia Novac**, poetul **Simion Bogdănescu**, traducătoarea **Elena Popoiu** și atâția alții, „uitați” aici. De ce nu dezbateri cu elevi și profesorii lor, alături de muzeografi pasionați de memorialistică, consacrate unor personalități emblematică ca **Al. I. Cuza**, **Vasile Pârvan**, **Tonitza**, **Șt. Procopiu**, **V.I. Popa**, poezii **Cezar Ivănescu** și **Cristian Simionescu**?

„Localism creator” (**Al. Dima**), nu „patriotism local”, strâmt, dar da, cultural, *patria începe cu „vatra” modelelor „de acasă”*. Un atașament care e și afectiv, temelie pentru o *conștiință a identității*, deschisă *demn* dialogului cu lumea.

* Preluat, cu acordul autorului, din *Ziarul de Iași*, 25 iunie 2021

DESTIN DE SÂNZIENE: ELENA MONU

E vară, e luna lui Cireșar și e zi de Sânziene! Fericită conjuncție a astrelor..

S-a născut, în această zi, profesor Elena Monu, doctor în istorie, Mady sau Madili pentru familie și prieteni. E doamna care patronează, cu vrednicie, de 25 de ani, Academia Bârlădeană. Au portretizat-o, în memorabile exerciții de admirație, în scris sau grafic, nume de referință. Le dăm cuvântul pentru a marca frumoasa aniversare. Mai spunem doar că am vedea numele Elena Monu în pagini care să continue ilustrele „Trecute vieți de doamne și domnițe” cu admirabile doamne ale prezentului.

Mady

E prea vie, prea vrednică, prea ingenioasă, prea devotată Societății pe care-o conduce – mă refer la deja centenara Academie Bârlădeană – ca să dau alt titlu acestor rânduri, căci eu fug de titlurile obsecvioase, în penumbra cărora, îndeobște, își fac siesta vanitatea, lenea de a umbla după cuvântul exact, flateriile găunoase și chiar ironia, acest copil orfan și plin de justificate complexe..

E pur și simplu Mady.

E vie, că nu poți s-o prinzi, așa cum nu poți s-aduni picăturile de hidrargir fugind, atunci când scapi flaconul din mână, prin toate colțurile și ascunzișurile încăperii, cu iuțea puiului de potârniche când dispare prin fân îndată ce-a ieșit din ou, încă purtând pe spate, încă nedezlipită, coaja universului amniotic, ca un melc paradoxal. Și cum hidrargirului i se spune și mercur, ea deține ca și Mercur, numit de greci Hermes, însușirea fericită de a rezolva iscusit și iute treburile. Asocierea pe care mi-am permis-o între puiul de prepeliță și Hermes e și justă, deoarece și acesta, nici nu ieșise bine din scutece că a și fugit în Thessalia, de unde a recuperat cirezile păzite acolo de fratele său, Apollo, care era, printre altele, și zeul artelor..

Și ca să-mi talmăcesc fabula: Mady e deopotrivă iute, destoinică, dăruită cu ardoare cauzelor Societății noastre bârlădene de harnici vizători.

Dar Mady, căreia apropiații îi spun și Madili, e născută în ziua de Sânziene, ziua iubirii, străvechea Drăgaică. Domnitorul cărturar Dimitrie Cantemir vedea în galbena floare ipostaza zeiței Ceres, zeța recoltelor la romani. Iar Mady recoltează pentru Academia Bârlădeană roade pe care puțini le-ar putea strânge.

Recoltează, firește, doar cine știe să semene.

Enciclopediile etnobotanice românești menționează faptul că floarea de sânzanică este una din cele mai iubite ale românilor. Culeasă în zorii zilei, până și prețioasa rouă de pe înmiresmata, mărunta floare a sânzienei, e miraculoasă: o picătură sub pleoape întărește vederea a toate și luminează cuprinderea cu privirea, deci și cu sufletul, a tot ce e frumos în lume. Iar arta e una din cele dintâi.

Or, Academia Bârlădeană e hărăzită întâi de toate artei și împletirii, prin artă, a sufletelor.

*Iată ce patronează Mady, adică **Doamna Profesor Elena Monu**, doctor în istorie, Președintă a Academiei Bârlădene.*

La mulți ani!

C. D. Zeletin

București, 24 iunie 2016

ELENA DOAMNA

În deceniul al VII-lea al secolului trecut, ochiul divin privea către o tânără profesoară de istorie în incinta Liceului (pe atunci) „Gheorghe Gheorghiu-Dej”. Vioaie ca o școlăriță, urma treptele instituției, revărsând priviri iscoditoare în memoria trecutului. Era **Elena Diaconu**.

Născută la 24 iunie 1941, în comuna Vulturul, ca un însemn heraldic din județul Vrancea, și-a început luminarea prin carte cu o rigoare de invidiat: 1948-1952, școala primară Nr. 4 din Bârlad, clasele V-VII la aceeași școală, clasa a VII-a la Liceul de fete „Iorgu Radu”. Între anii 1955-1958, studiază la același liceu, iar în toamna anului 1958, când era deja în clasa a XI-a, trece la Complexul Școlar, făcând astfel parte din prima promoție dată de liceul nostru.

Urmează cursurile Facultății de Istorie de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, între 1959-1964, și de la 1 septembrie 1964, până la 1 septembrie 2004 (exact 40 de ani), este profesoară de istorie la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”.

În anul 2007, își dă doctoratul cu teza „Istoria unei familii boierești (Costachi) pe parcursul a 400 de ani”.

Dar și înainte de această încununare, Elena Doamna a susținut o activitate științifică și culturală remarcabilă. Primul său articol, apărut în revista „Magazin istoric”, aduce lămuriri asupra fraților Costinești: „Nunta de la Suseni și tragicul ei epilog”. S-a aplecat cu multă osârdie asupra arborilor genealogici ai Costăcheștilor și Djuvăreștilor. A publicat articole în „Anuarul” Institutului de Istorie „A. D. Xenopol” din Iași, a devenit membru al Institutului Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta” (1999), în a cărui revistă, „Arhiva

genealogică”, a publicat articole de specialitate.

Din martie 1995, este Președinte al Societății Culturale „Academia Bârlădeană”, în cadrul căreia a organizat și organizează zeci de manifestări istorico-literare.

A contribuit la editarea „Valorilor spirituale tutovene”, lucrarea profesorului Traian Nicola, a celor două volume ale „Caleidoscopului memorialistic-epistolar” de Constantin Parfene, a cărților „Nu-i mai ajunge sufletului” și „Scânteind ca Sirius” de C. D. Zeletin, a reeditat volumul „Albastru” de George Tutoveanu, a inițiat și prefațat volumul Elenei Th. Emandi, „Din anii de durere”, prin care Academia Bârlădeană a marcat, în anul 2018, Centenarul Unirii.

Elena Doamna s-a implicat și în viața social-politică a Bârladului. A fost director adjunct al liceului nostru (1996-1999), Consilier local (2000-2008), Președinte al Comisiei de cultură și sănătate, participând la atribuirea numelor unor școli: Școala Nr. 5 „Principesa Elena Bibescu”, Școala Nr. 6 „V.I. Popa”, Școala Nr. 10 „George Emil Palade”.

Destinele ni s-au intersectat în spațiul cultural al Bârladului academic. Întotdeauna am văzut în memoria fenomenală a Doamnei Elena o enciclopedie de date ce se referă la amănunțita istorie a acestor locuri...

Cred că poate figura într-o nouă ediție de „Trecute vieți de doamne și domnițe”, alături de faimoasele doamne românce ale istoriei.

Simion BOGDĂNESCU

decembrie 2018

O ELENĂ BÂRLĂDEANĂ

Mă opresc subit ca-n fața unei picturi executată în ploaie cu tehnica acuarelă în încercarea de a o prinde într-un crochiu pe **Doamna Elena Monu**. Profilul mereu mișcător, fără posibilitatea să i se cunoască marginile alungibile, deformează schița inițială, se disipează în istorie și, în final, mă trimite într-o frescă nețărnută. Asemenea, culoarea se densifică acolo unde nu te aștepți ori se disipează unde o consideri definitivă. Doar ochii rămân pete de culoare (tonitziene) ce scormonesc străfundurile semenilor.

Obrazu-i aparent palid e completat pe dinlăuntru de spiritul efervescent, fiindcă doamna Monu are proiecte, stârnește reverii și speranțe, e lovace, combativă cu aplomb, oricând gata să-și apere cauza (liberală, îndeosebi). În materie de genealogie, președinta centenarei Academiei Bârlădene e imbatabilă, beneficiind de o memorie ageră zidită în ani de cercetare despre așezămintele, casele și destinele familiilor boierești din altădata Bârladului: Manolachi Kostaki Epureanu, Elena Bibescu (fostă Kostaki Epureanu), Alecu Tuduri, Costache Gh. Iamandi, Casa Greceanu, spitalul Elena Beldiman ș.a.

De aceea caut urme nu-n culoare, ci mai bine în forme, ca fiind mai aproape de ceea ce-mi închipui eu că poate fi persoana în cauză. N-o știu decât de vreo trei decenii, dar atâta neschimbare devine mirătoare. Altfel, cum să interpretez cuvintele catifelate (de bon-ton boieresc) așezate într-o teacă încrustată modern precum cele cavalierești? Lănțisor, brățară, cercei, rochie personalizată, palton de epocă („al mamei”) din stofă de calitate în culori indecise, de acuarelă (vișină putredă)..., toate dintr-un timp revolut. Corpul adolescentin croit în linii fluide mișcă privirea rătăcită-n peisajul autumnal, întărind ideea unei armonii a vârstelor. Pe o femeie privirea unui bărbat o întinerește, o înzidește în forme tulburătoare. Așa-mi închipui eu vultele replicilor dintre Elena Monu și Dada Zeletin...

Lina CODREANU

PETRUȘ ANDREI 75

Născut la 1 iunie 1946 („și am rămas copil o viață-ntregă”), în satul Bărc, comuna Români, județul Neamț, a absolvit Colegiul Național „Petru Rareș” (1963) și Facultatea de Filologie a Universității „Al. I. Cuza”, din Iași (1970). Hărăzit să fie profesor de românească, a ales să trăiască și să deschidă mințile copiilor întru dragoste de carte și de țară, la Puiеști-Vaslui.

Și, mai presus de toate, a scris, construindu-și tenace și inspirat, un nume și o operă.

O confirmă nume de renume ale literelor, care se apleacă de mulți ani asupra poeziei lui Petruș Andrei. Le-am cules opiniile reunite în volumul „**Petruș Andrei, dăinuirea prin cuvânt (lecturi empaticе)**”, Papirus Media, 2020:

Theodor Codreanu scrie despre „...autorul a peste 30 de cărți, între care predomină cele de poezie, o poezie așezat tradiționalistă, ceea ce, să recunoaștem, în plin postmodernism textualist, nu este o cale de succes imediată [...]. Într-o viață

literară în care toată lumea e *postmodernistă* vrăjită de experimente textualiste[...], Petruș Andrei pare un *mohican* întârziat, rămas rătăcit din alte vremi și din alte țărâmuri, desigur, dispărute.”

Valeriu Stancu evidențiază la poetul sărbătorit astăzi „această constanță de sorginte clasică, acest echilibru interior conturează reușitul portret al poetului la maturitate, care nu e altul decât Crepusculul de miere cu care-și ispitește azi cititorii.”

Iar **Teodor Pracsu** subliniază faptul că „Petruș Andrei scrie fără răgaz poezii, în registrul liric ce l-a consacrat, cultivă cu o obstinație laudabilă sonetul și aspiră cu legitimitate să atingă cifra 3000[...] Rămas inertial într-un târg marginal, pentru a demonstra scepticilor că se poate crea oriunde, Petruș Andrei provoacă mereu clipa, iscoditor și imaginativ...”

Felicitându-l la frumoasă aniversare, ne alăturăm celor, mulți, care-i doresc, cum însuși spune, ca firu-i să devină râu!

Drumurile mele

Dintre drumuri desfundate
Care pașii mi-nglodară
Multe astăzi sunt uitate,
Plugul timpului le ară.

Drumul din copilărie
Ce-mi lăsa ograda goală,
Se găti cu pălărie
Și-ntr-o zi plecă la școală.

Mai târziu, alt drum de țară
Și-a dat duhul lâng-o casă,
Pomul dragostei de-o vară
Frunza-n prag și-acum i-o lasă.

Iar un altul ochiu-mi scoate
Că-mi făceam pe dânsul masul...
Unde-s drumurile toate
Ce mi le-am bătut cu pasul?

Cel de azi pe culmi mă suie –
Drumu-i lin când viața-i lină –
Și-mi aleg o cărăruie
Ce-i scăldată în lumină.

**Ce mai vreau? Să mai urc drumul –
Unul neștiut mai este –
Și-am să merg pe-acela unul
Până intru în poveste .**

Destin

Din piatră dură și din lut
Sub brazi, în munte m-am născut
Cu susur blând, alinător
Ca Bistricioara la izvor.

Cobor în lume șerpuind,
Coloși de piatră-ncercuind,
Alunecând, curgând mereu
Să împlinesc destinul meu.

Sub prag de stâncă în pripor
Voi izvorî nepieritor.
Sunt fir abia-n al țării brâu,
Voi fi, poate, cândva, un râu.

CRISTIAN SIMIONESCU

(1939 – 2018)

A scris printre noi, atât de singular în fondul și în forma sa poetică așa de nouă și neașteptată. A trăit printre noi, alegând reclusiunea sa bârlădeană, fără complexe, fără zgomot, fără complicități, fără compromisuri.

Ni s-a părut firesc să pășim pe aceleași străzi cu un mare Poet, fără să conștientizăm că am fost contemporani cu „unul din cei mai importanți poeți din a doua jumătate a secolului XX”. Poetul care a spus: *Orice fir de pulbere din luminiscenta razei cu toleranță l-am privit, iubindu-l; și că: Sunteți prea înafară ca să puteți veni înlăuntru.*

Poetul care a scris, horațian: *Nu se poate muri de tot...*

VICTOR TEȘANU

CRISTIAN SIMIONESCU SAU POLEMICA MARATONISTULUI CU ISTORIA

În reclusiunea sa autoimpusă Cristian Simionescu pare a se fi împăcat cu un destin nespectacular, nu neapărat din motive care țin de psihologie, ci mai ales dintr-o conștiință morală a măsurilor exacte, rezultând din experiență și înțelepciune cărturărească. Ieșirile sale la lumina rampei sunt doar cele datorate aparițiilor editoriale, rare și acestea, ori gratulărilor literare constând, e drept, în distincții și premii prestigioase. Poezia sa nu e o hrană lesne de digerat, dimpotrivă, ea se cere analizată atent și ostenitor. Pentru că în tălmăcirea propriei simbolistici oferă variante multiple. Altfel spus, nu este suficient să parcurgi textele, savurând retorica și bogatele lor ecouri auditive. Miezul cald, aflat dincolo de învelișuri fals narrative, trebuie descoperit după ample operațiuni de familiarizare. Dacă în discursul epic există etape, o desfășurare și o evoluție care nu exclud conexiunea logică, poetica lui Cristian Simionescu seamănă mai degrabă cu o scenă imensă, pe care actorii vorbesc mult și în același timp, deși fiecare vine cu mesajul lui și s-ar cuveni ascultat separat, deosebindu-se de ceilalți. Pentru a depista virtualele sensuri, trebuie să asculți întreg „concertul” și concomitent să-ți focalizezi auzul pe fiecare vorbitor în parte. Ca într-o confruntare socratică este necesar să separi cu grijă componentele spectacolului. Ca și Cezar Ivănescu, dar într-un alt registru, el experimentează vocația textului poetic și capacitatea limbajului de a-și adapta din mers forma și conținutul, tinzând astfel către un fel de totalitarism artistic. Către o zonă a viziunilor grandioase, deloc tonice, care să înglobeze în derulări tensionate toate reacțiile posibile ale ființei.

Sensurile existenței individuale și cele cosmice, cu tot șirul lor de contradicții, se intersectează continuu, provocând în conștiință alte și alte iluminări. Drumul ființei către miez este un labirint straniu, presărat cu lașități, voracitate, spaimă și ipocrizii, totul bazându-se, în pofida aparențelor,

doar pe banalul instinct de conservare. Într-o investigație complexă, poetul caută altceva, nu ceea ce e simplu de văzut și înțeles, considerând că abordarea comodă nu poate stimula cunoașterea adevărată. Accentul cade mai puțin pe cercetarea raporturilor ființei cu istoria, cât pe intersecțiile dureroase ale acesteia cu permanențele cosmice. Prezența pe o invizibilă scenă spirituală a mai multor personaje, simbolizând diversități de analiză și receptare, ca într-o perpetuă competiție, este definitorie pentru lirica lui Cristian Simionescu. Diferențele se referă la unghiul etic din care se vede realitatea, și mai puțin la ton, care este peste tot oracular și trebuie să conducă în final la revelații și clarificări. Cu strategii și arme proprii, poetul demantelează resorturile care par a governa legitatea istoriei. Din punct de vedere literar această strategie devine benefică, ea conturând, chiar dacă nu o paradigmă absolut nouă, în orice caz una mai puțin frecventată și uneori riscantă prin caracterul ei dificil. Tehnica este contrapunctică, marșând pe existența egal îndreptățită a rolurilor care tocmai ocupă scena și lăsând pe seama cititorului avizat stabilirea priorităților hermeneutice. Rezultă o poezie a obscurităților migălos elaborate, ce obligă la parcurgerea unor distanțe mari, uneori tenebroase, până să descoperi salvatoarele repere vizibile. Surmontarea acestui mediu poetic translucid devine o experiență intelectuală tulburătoare, presupunând instrumente de recepție sofisticate și eforturi apreciabile.

Sigur, materialul cu care construiește Cristian Simionescu este mai puțin folosit în lirica românească de azi. Disponerea acestui material în edificii de anvergură, cum sunt cele preferate de autor, solicită nu doar din partea meșterului, ci și din cea a beneficiarului un grad obligatoriu de specializare. Esența discursului, care ține de redefinirea ființei și a locului său în istorie (univers), nu poate fi decât polemică, menită să desfidă spiritul leneș. Și pe cât creatorul de scenarii se situează

deasupra lumii create, într-un echilibru demiurgic, pe atât conflictele, izvorând din diversitatea de roluri, se amplifică. Deși realitatea, trecută prin filtrul sensibilității auctoriale, este gravă, personajele se află parcă într-o confruntare veselă, sau măcar incluzând în atitudine șarje de ironie și spirit ludic. În cazul lui Cristian Simionescu parcimonia gesturilor publice și propria reclusiune, cu inerente incandescențe sufletești, au cristalizat o partitură poetică nouă, al cărei principal atribut rămâne dificultatea devoalării. Deși remarcabil, nu lirismul reprezintă argumentul forte al acestei poezii. Refuzând transparența și inefabilul, el se lasă mai degrabă sedus de polimorfismul realității, de ambiguitatea trăirii în istorie și până la urmă de singurătatea ființei în căutare de sine. Calitatea sa de *raisonneur* al concretului îl preocupă mai mult ca descrierea acestuia, proces în care fragmentele dislocate din discurs sunt aranjate după alte reguli decât cele ale continuității. Inserția vocilor, ironia și secvențele cu substanță umoristică trebuie privite ca momente tranzitorii către înfățișarea finală, cea de luat în seamă. O puternică impresie de relativizare pare a se instala la nivelul conștientului. Râsul, ca parte a configurației dramaturgice, primește la Cristian Simionescu valențe reflexive, subliniind lipsa de consistență a actelor umane, provizoratul faptelor și derizoriul din spectacolul cu măști. Nici pe departe cu semnificația clasică de îndreptar al moravurilor (*ridendo castigat...*), ci având o coloratură polemică, de subminare continuă a oricărei utopii raționale. Nici nu se putea altfel, cât timp locuim cu toții un „ținut bufonic”, sintagmă care desemnează atât spațiul existențial absurd, cât și eroii săi, în psihologia cărora tragicul se contopește mereu cu hilarul.

Liric atipic, Cristian Simionescu nu se poate lipsi de personaje așa-zis epice, ca ecouri ale propriilor sale fluctuații lăuntrice. În agitația lor logoreică, aceste personaje induc ideea că există o prăpastie între adevărul nerostit și oferta cotidiană, că de fapt palpabilul e ceea ce contează cu adevărat din perspectivă ontică, restul fiind ipocrizie. Autorul este un autarhic, recurgând la tehnici baroce, care să confere măreție propriei solitudini. Incizia profundă și privirea frontală desenează permanent situația de criză a ființei. Ținutul bufonilor este unul al formelor deviate, provocând neliniști și spaime, dar și puseuri de autoconsolare înțeleaptă. Tăcerea ancestrală devine parte integrantă a ființei, răvășită de imperfecțiuni dar incapabilă să se revolte. Arhitectura cosmică se află la Cristian Simionescu într-un simultan proces de destrămare și coagulare. Ai impresia că totul e imoral și nu se poate trăi decât la periferia sufletului. Solemnitatea retorică și oraculară amintește de Saint-John Perse sau de versetele Ecleziastului. Judecata poetului este una constatativă, pentru că vede ființa „evaporându-se/ în voluptatea carnivora a Totului”.

Distorsionând suprafețele lineare și evoluția logică, poetul este un deconstructivist. El manipulează continuu procesul creator, cu dexteritate și forță imagistică, fiind de fiecare dată imprecizabil. În fond deconstrucția nu distruge, ci inovează prin înlăturarea truismelor. Într-o ordine a urgențelor, nu idealități născute din fantazare naivă au întâietate, ci instinctul de neoprit al supraviețuirii. Cristian Simionescu face și regie, când, în poemele sale lungi, trebuie să conducă dialoguri, reacții afective, fragmente de narațiune. Aspectul aparent prolix al textelor nu trebuie să-l dezarmeze pe cititor, ci dimpotrivă, să-i mobilizeze resursele analitice pentru că, decantate cu atenție, uriașele cantități aluvionare poartă înăuntru sensuri fundamentale. Ceea ce respiră din belșug în această poezie este senzația de palpabilitate, de ciocnire directă cu viața, cu formele ei promiscue. Sub asediul istoriei, adică al timpului măsurabil, autorul propune o rezistență cu sublimată conotație

etică, defensivă sa însemnând apărarea ființei aflată în pericol de moarte. Între subtilități eterice și senzații fizice poetul instituie echilibre precare, făcându-ne totuși să înțelegem că, pentru ființa efemeră, dimensiunea telurică este cea mai importantă.

După volumul de debut **Tabu** din 1970 urmează zece ani de tăcere. Dar **Vicleniile oceanului** (Ed. Cartea Românească, București, 1980) constituie cu adevărat un moment fastuos al liricii lui Cristian Simionescu. Aici avem un poet care nu se mulțumește cu jumătăți de măsură, forând adânc în straturile ființei și propunând adesea viziuni halucinante. În contrast cu zona bufonilor există și „ținutul muzicii”, ca supremă locație a spiritului, „acel ținut al Fizicii aeriene”, inaccesibil auzului și înțelegerii comune: „O limbă inedită se vorbește aici, extenuând urechea/ deprinsă-n clevetirea aromitoarelor partere” (*Ținutul muzicii*). Și numai aici „În unicitatea sa, trupul este încă o compilație./ Cugetul îl conduce” (****Părtași la nupții nu-s zeei...*). Ținutul muzicii ar putea fi atracția vitală a ființei, chiar dacă atingerea lui pare imposibilă: „un hotar la care ființa tinde s-ajungă, ea bate la această poartă/ cu fidelitate. Ființa tinde acestei utopii să-i fie fidelă” (****Eu nu vorbesc de mine*). Facem cunoștință și cu ipostaza polifonică a poemului în *Trei voci*, unde autorul, cu întortocheri și cadențe de metrică antică, începe dezbateră despre vinovăție, destin sau prețul cunoașterii și al adevărului, convocându-și pentru aceasta propria interioritate și, deocamdată, trei fațete ale sale: Truverul, Striari și Blasfem. În curând va fi chemat și bufonul, tot ca alter ego al autorului (****Prin portale taciturne...*). Pe acest drum aspru al deconspirărilor, fiecare pas este primejduit de instanțe conservatoare, întruchipate în text de „hulitori”, hulitul fiind, simbolic, Giordano Bruno.

Oceanul, ca entitate, sugerând un sumum existențial, este și realitate mirobolantă, o stare pe care o poți intui vag, nicidecum să o descifrezi în totalitate: „un cantaragi vrând/ simțământul să cântărească, de răs se făcu. Nu știu vietate/ în stare să cântărească elixirul oceanului” (****Știu un pictor...*). Pentru cei mai mulți existența se consumă fără stres analitic: „Viața e în primejdie dacă o pipăi în urmă: un alpinist/ de-al frânghiei vibrații urmărit” (****Se aud în poarta de fier...*). Numeroase referiri la arte și mitologie, exprimând majestatea creației, trimit și la incompatibilitatea dintre spirit și partea meschină a ființei: „Un ochi atras de cosmosul himeric,/ alt ochi, prea greu, apleacă trupul spre pământ” (****Cum peștele înveșmântat în ocean*). Ca la Platon, poetul e în război cu aparența, căutând esența și definirea concretă: „Unde-i miezul ființei ce o face să fie ființă?” Numai acolo, în adâncimi neatrinse de mizerii, există demnitate: „în matca lui proteguitoare, ascunsă, unde nu ajung/ umilințele, dinții carnivori, de-a pururi” (****Când spui trup...*). Textele lui Cristian Simionescu sunt și o colecție de rostiri solemne, de adevăruri tranșante, rezultând dintr-o irepresibilă și inspirată tendință de filosofare: „Nici un rând scris nu-i în întregime adevăr și minciună/ dimpreună” (****Nici un rând...*). Apelul la istorie, cu deosebire la cea antică și mitologică, are menirea de a conferi concretețe amplelor meditații despre lipsa graniței între bine și rău, între viață și extincție, despre dualitate: „În nerușinare e și puțină rușine precum/ în casap e și ceva inimă” (*Gemenii*). Două categorii schopenhaueriene, voința și pasiunea, pot induce suferință și dependență: „Deci: un colivier fusese cândva,/ și când întoarse capul/ el însuși în colivie era” (*Colivierul*). Nu lipsesc notele de realism crud, atunci când autorul vorbește despre cel aflat sub imperiul necesității, în situații limită: „Puținul pentru cel flămând e o seducătoare fortăreață./ N-a fost rușine când înecatul din brațe de trei ori a dat/ chiar dacă părea nătângă stăruința sa”

(***Cum roade acidul scândura...).

Poetul revine des la ideea melanjului, a lipsei de diferențiere ce guvernează materia, favorizând compromisul: „Între inimă și minte e o distanță/ precum între Sparta și Atena. Într-o clipă/ de neatenție, ele se pot măslui, se pot mitui“ (*Aerostatică*). Enunțurile sentențioase, cu valoare de maxime, abundă: „Nu oricând te poți arăta în fața lumii“, „Ferește-te de poftă și neștiință“ sau „Nu dinarul apleacă talgerul, ci cugetul“ (*De veacuri, un mut navigator*). Uneori poemul, cu riscurile de rigoare, se confundă cu viața: „Să cazii, să zbori prin interiorul poemului/ nu-i bucurie mai zgârcită și mai costisitoare“ (*Papyrus VI*). Spațiul libertății absolute, cel dinaintea Genezei, e asemuit unui imens poem, în care orice atingere e un sacrilegiu, materia arătându-se „mâhnită/ de a fi supusă unei forme“, pentru că atingerea înseamnă desacralizare. Poemul, ne spune Cristian Simionescu, ar fi tocmai surprinderea tragică a acestei desacralizării, a momentului „când Ouăle sale/ nu sunt nici ouă nici păsări“ (*Papyrus VIII*). După căderea ființei, doar rațiunea mai poate reprezenta o garanție: „Treaz ești parte zeu și măscărici altă parte.../ Și pari a-ți conduce destinul după vrere“ (*Destinul bătrânului lup marin*). Un text important, *Maratonul*, reprezintă în nuce marele poem cu același titlu care va urma. Scena e ocupată acum doar de trei personaje, care se confruntă în direct pe teme ontice. În timp ce Candidul e un idealist vulnerabil și bufonul un „filosof“ la marginea frivolității, Blasfem, hulitorul, decretează: „Slava nu-ți e fraternă, e un ocean/ de acid.../ Cui faci semne astrale cu falange atât de fragile?“ Este un poem al dezintegrării fizice și morale, cu măști care se înfruntă inutil, pentru că totul pare prestabilit. În aceste condiții, iarăși, doar vigilența spiritului contează: „Ghepard somnambul, ce sfoară te leagă/ de viața-n repaos? Scoală-te!.../ Ca și vestmintele prea strâmte, somnul strânge trupul,/ gătuindu-l cu nerozie“ (*Despre ghepard*). Nota dominantă este resemnarea. Pentru că semeția care înfruntă ordinea firii, recte cunoașterea, devine și ea o formă de maculare a armoniei întregului: „Mi-i teamă că am greșit prea mult/ cercetând locurile tănuite, bolgiile, vestmintele morților. Papyrusuri și tomuri, mi-e teamă/ că am greșit prea mult sărutându-vă fila“ (*Crematoriul din pădurea arhitectului Asplund*).

Volumul **Maratonul** (Ed. Cartea Românească, București, 1985), subtitrat *poeme*, este de fapt un singur poem de largă respirație, crescând din el însuși, planturos, precum vegetația amazoniană. Aidoma volumului precedent, limbajul are aspect ceremonial, cu răsfrângeri de ritmare latină sau de ton biblic. Dincolo de învelișul pipăibil se ascund parcă încifrate emanații cabalistice. Poate fi socotit o creație de vârf a poeziei românești contemporane, apogeu al imagisticii și reflecției despre condiția ființei. Este un poem polifonic, cu personaje care se confruntă scenic, comentând din unghiuri diferite subiecte și teme comune. Vorbește despre umilitatea ființei, condamnată la finitudine după un parcurs plin de înfrângeri și spaime, în care s-au amestecat puritatea cu imundul, visul cu meschinăria: „Din măcelărie dai în salon,/ din salon în crâșmă, din crâșmă în sala de rugăciuni, de aici/ în dormitor, din culcuș în sala de operații“ (*Maratonul – Cartea întâia*). De fapt totul seamănă cu un imens abator, cu o „sală a tranșărilor“, unde, prin diversiuni cinice, se practică „arta care acoperă țipătul/ cășăpirilor. Surdinele“. Dimensiunile poemului impun și înmulțirea vocilor interioare: Mimul, Bufonul, Blasfem, Striix, Candidul, Bastardul, purtătoare de simbol prin înseși numele lor. Și aici cugetarea este la ea acasă, denotând excepțională vervă asociativă și ficțională: „orice fiară în pruncie întinde botul cu inocență“, „Când te usuci de sete, o tonă de aur/ este meschină

pe lângă o gură de apă“, ori „Prada și prădalnicul totuna-s de-i prada otrăvită“. Vedem, în imagini adesea terifiante, ospețe în care, conform unui circuit inevitabil, toți constituie hrana tuturor, la nesfârșit. După metode contrapunctice, la intervale alese de autor revine, cu modificări nesemnificative, laitmotivul „consolează-mă, consolează-te, consoleați-vă“.

La Cristian Simionescu gestul histrionic nu coincide cu râsul: în loc să provoace amuzament, el trimite la fulgurații tragice: „Te las pradă Comediei care sparge/ carnea celor naivi, veselindu-se de ale întregului părți/ dezlipite“ (*Maratonul – Cartea a doua*). Pe scenă este un veritabil turnir al replicilor, din care perdant este mereu Candidul, pentru că nu reușește să-și distrugă „cu unghia din suflet inocența credulă“. Vine însă și un moment de iluminare a Candidului, care descoperă utopia idealității: „Vai, rapăn acoperit/ cu foițe de aur“, dar și sterilitatea cunoașterii: „Mă uit cu durere la tomuri, m-au jăcuit“ (*Maratonul – Cartea a treia*). Cum spuneam însă, prin fatalitate, și Candidul e impur: „Chiar în ou nu-i doar feciorie primordială, e și hrană/ pentru mațul nătângului, e și aripă de pasăre“. În acest absurd generalizat soluția pare a fi a bufonului: „tragicule, fii și tu o clipă Comic, asta ne ține! Suntem/ în Comedie“. Iar Blasfem, hulitorul, propune chiar corecții în scara de valori: „Să râdem oleacă de partea înaltă din noi/ ocrotind cu milă ceea ce este păcătos, măcar o seară/ să mângâiem ceea ce ne rușinează“. Filosofia sceptică descurajează speranța: „unde nu-i apă, credința în ea e înșelare“, anemiind totodată și încrederea în rațiune: „Nu gândi și vei scăpa de primejdie!“ (*Maratonul – Cartea a patra*). Poemul devine o revărsare continuă de alegații memorabile, arătând cu degetul viciile ființei, ea însăși parte componentă a maratonului și veșnic dependentă de acesta. *Cartea a cincea* demitizează trufia, relevând solidaritatea substanței universale, mai presus de orgolii: „furnica îndopată cu carnea/ unui mort elefant, se zbate acoperită de sânge și viscere“. Torentul aforistic continuă, multiplicându-se și mostrele lingvistice de filosofie practică. Tot sentențios rezolvă autorul și chestiunea Candidului, rătăcit în raționamente fără teme: „Să crezi că put boscheții și, când colo, abia la bătrânețe/ să dai de hoitul de după boscheți!“ (*Maratonul – Cartea a șasea*). Retorabil și moralist discret, din stirpea vorbitorilor antici, cu varii inserții culturale, autorul convoacă adesea vocabularul la rafinate exerciții de virtuozitate: „Copil al unui fost copil, nu-i bunăstarea stare,/ ci-i stare pe loc. Mint că mint. Lasă, ești lăsătorul lăsat.../ Primii dintre ultimii nu-i văd/ pe ultimii dintre primii“. Dincolo de realismul crud al observațiilor se zărește totuși speranța în normalitate și justiție: „Nu căutați dinadins elixirul,/ dacă vă este cuvenit, vă va căuta el pe voi“ (*Maratonul – Cartea a șaptea*). Capabil de răscoliri și cutremure conceptuale, **Maratonul** rămâne în lirica de azi o bornă de care trebuie să se țină seama.

Și volumul **Ținutul bufonilor** (Ed. Junimea, Iași, 2002) surprinde ființa în degingoladă și cu toate simțurile în alertă. O atmosferă apăsătoare, de pândă, în care salvarea și triumful sunt tot mai greu de anticipat. Desele invocări ale lui Jonathan Swift devin elocvente, pentru că englezul este un maestru al satirei acide, al epicului parabolic, al relativizării și grotescului, ca și în mânuirea măștilor. Este exact perimetrul literar în care și Cristian Simionescu se simte confortabil.

Poet cu incontestabile instincte plastice, vizionar și oracular în același timp, croindu-și drumul în poezie printr-o retorică pamfletară de mare profunzime, sensibil la sclipirile cuvântului dar și la aria lui de moralitate, credem că numele lui Cristian Simionescu înseamnă deja un capitol durabil de istorie literară.

IOAN DĂNILĂ

PROZATORUL TINERILOR – GEORGE NESTOR

S-a născut la 18 mai 1921 în satul Chetreni (comuna Motoșeni, județul Bacău), localitate de care a rămas legat toată viața. Fiu de învățător, era unul dintre cei 12 copii (6 băieți și 6 fete) ai acestuia și ai unei „mame eroine” (casnică): Titu (mort pe front), Mihai (învățător), Emil (profesor de biologie), Ion (locotenent), Vasile (inginer), George (scriitorul; „nenea Gil”, pentru cei apropiați), Iftinca (casnică), Maricica (învățătoare), Lidia (casnică), Silvia (învățătoare), Steriana (funcționară) și Ioana (moașă). (Informațiile mi le-a furnizat dna învățătoare Elena Oprișan, din satul Chetreni al aceleiași comune: Motoșeni.)

A urmat școala primară în sat, iar cursul inferior al gimnaziului, la Liceul „Gh. Roșca-Codreanu” din Bârlad. Pentru că Liceul „Mihail Kogălniceanu” din Vaslui avea internat, s-a transferat acolo pentru cursul superior. A fost momentul debutului, cu versuri, în revista școlară „Vlăstarul” (1940), fondată de el. Ca să evite stagiul militar, a devenit student la Facultatea de Medicină Veterinară din București, abandonată însă în 1944. Se înscrie la Facultatea de Litere și Filozofie (pe care o absolvă cu examen de licență în 1947), cu profesori ca G. Călinescu, Tudor Vianu, G. G. Antonescu. Ar fi trebuit să profeseze în orașul Bârlad (era prieten din vremea liceului cu George Tutoveanu și G. G. Ursu), dar a renunțat în favoarea Bucureștiului (între timp se căsătorise cu bârlădeanca Didi Smădu). Intră în presă încă din 1948 (la „Glasul armatei”, iar apoi la „Albina”, „Tânărul scriitor” și mai ales la „Revista de pedagogie”, unde a coordonat „Almanahul părinților”). Din motive medicale (artrită la ambele picioare), se pensionează la 56 de ani, dar continuă să fie prezent în mediul cultural. De la Alexandru Boțoroga, nepot, am aflat data și locul decesului: București, 24 oct. 2003. Fiul său, Alexandru Nestor, este un cunoscut artist plastic și actor.

George Nestor a scris aproape exclusiv pentru copii și tineri. „Rața cu mărgelă”, „Puiul ciorii”, „Cineva scutură cuibul” (ediția a II-a, sub titlul „Capcana viselor”), „Călăreți în zare”, „Unde cântă ciocârliă”, „Flăcări pe apă”, „Camionul lui Iliuț”, „Copiii și strada”, „Castelul singuratic”, „Încotro, fiule?”, „Vânătorul de înghețată” sunt câteva dintre

cele circa 20 de titluri ale sale, inclusiv de după 1990. Tema preferată este satul natal, cu documente ale oralității ca acesta: „Jos în vale, pe Bârlad,/ Lângă-al Docolinei vad,/ Nemerit-au, poposit-au/ Și de noapte tăbărât-au/ Zece care mocănești,/ Cu boi albi, fâlcienesti.../ Ale cui sunt cele cară/ Încărcate cu povară?/ Sunt carele Pătrului/ Din

plaiul Hârlăului,/ Pătru Majă, moldovean,/ Frate vitreg cu Bogdan/ Și feciorul lui Ștefan...” („Bunicul și istoria”, în „Bunici – părinți – copii”, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977, p. 78). Pentru că a știut această poezie de la bunicul său, moș Fântână (un fel de moș Luca, harabagiul satului, al lui Ion Creangă) l-a luat cu el la Bârlad.

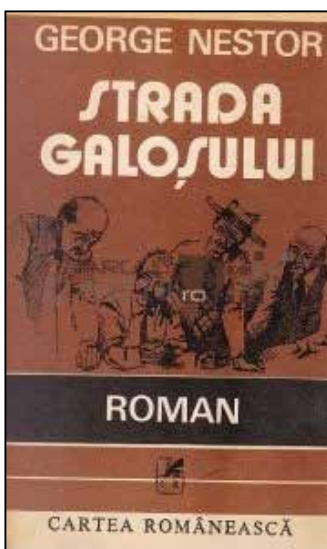
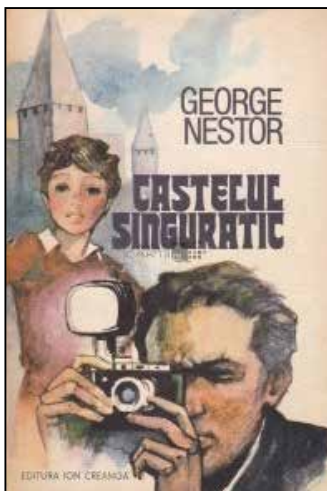
Au scris despre el Traian Nicola („Valori spirituale tutovene”), Eugen Budău („Bacăul literar”; sinteza, împreună cu Ioan Dănilă, în „Enciclopedia județului Bacău”), Cornel Galben („Personalități băcăuane”) ș.a. Lipsește, inexplicabil, din „Dicționarul presei literare românești (1790-2000)”, de Ion Hangiu (2004) și din „Dicționarul general al literaturii române” (Academia Română, 2005).

În ziua centenarului, 18 mai 2021, directorul Școlii Gimnaziale Motoșeni, profesorul de istorie Adrian Mihăilescu, a organizat un moment omagial cu elevii de gimnaziu (foto), vorbindu-le despre personalitatea lui George Nestor și despre proiectul punerii în valoare pe plan local a acestuia. Le-am propus motoșenenilor – telefonic, în aceeași zi – să așeze o placă pe casa natală din Chetreni (am vizitat-o în urmă cu 4-5 ani, ghidat fiind de dna Tatiana Galan, profesoară de limba și literatura română din Frumușelu; soțul, Ioan Galan, profesor de matematică și fost primar al comunei Glăvănești, este originar din Chetreni) și să organizeze în viitorul apropiat o manifestare în cadrul căreia să le ofer o secvență din interviul audio pe care mi l-a acordat scriitorul în locuința sa din strada Țibleș, nr. 2. Prilejul l-ar oferi botezul Bibliotecii Comunale Motoșeni cu numele lui George Nestor.

„Schیțele minunate” (Demostene Botez) ale sale merită citite cu folos spiritual și astăzi.

George Nestor
(1921-2003)

ELENA PETRIMAN

SORANA ȚOPA (1898-1986)

Din seria personalităților ce au văzut lumina zilei pe Valea Zeletinului, am ales, pentru început, pe actrița Sorana Țopa. De ce să încep cu ea? Nu pentru că ar fi femeie și ar merita întâietate, nu pentru meritul de a fi fost o mare actriță a României, nu pentru faptul că are legături cu Burdusaci, locul meu de baștină, nici pentru că a fost și poetă, dar și scriitoare de piesă de teatru, nici pentru că ar fi frânt inimile celor doi filozofi: Mircea Eliade și Emil Cioran, ci pentru toate acestea la un loc.

S-a născut la 14 februarie 1898, în comuna Podu Turcului, din fostul ținut al Tecuciului, astăzi, comună aparținătoare județului Bacău.

Tata - Panaite, era negustor, mama - Ioana, născută Boghiu, era casnică.

După ce moartea i-a răpit-o pe mama celor patru copii, negustorul Țopa le-a adus o altă mamă, una pe care a găsit-o în satul Burdusaci, la câțiva kilometri de Podu Turcului: Catinca Diaconu. Întâmplarea a făcut ca eu să aflu despre Sorana Țopa, pentru prima dată, de la bunul și regretatul meu consătean: medicul, poetul, scriitorul, eseistul, traducătorul, omul de știință C. Dimoftache Zeletin, care a cunoscut-o pe Sorana Țopa și de la care ar fi aflat despre „mama Tinca”. În acte, „mama Tinca” era înregistrată Ecaterina Diaconu, dar toți îi spuneau Tinca.

Prin anul 2010, pe când încă mai trăia nepoata bunicii mele, adică vara tatei, mare mi-a fost uimirea să descopăr în casa ei, de la Podu Turcului, o fotografie a Soranei Țopa.

- Sorana Țopa?! Ați cunoscut-o pe Sorana Țopa?
- Cum să n-o cunosc? Am fost vecine și chiar ne înrudeam. Tu nu știi?
- Nu știam, răspund eu.
- Moș Diaconu de la Burdusaci era frate cu mama Tinca.
- De unde legătura de rudenie cu noi?

Sorana Țopa și Nicolae Bălțățeanu - actori în piesa „Călătorie în întuneric” - 1943

- Din bunici, adică, bunicii mei și ai tatălui tău din partea „nanei Cassandra”.

*

Mai târziu, cercetând eu în arhivele Stării civile, aveam să descopăr că „mama Tinca” era vară bună nu doar cu Steleștii, ci și cu Stăteștii și Mileștii din Burdusaci, adică, exact rudele mele din partea bunicii paterne, născută State.

Adolescentă blondă, cu ochi albaștri, perlați, Sorana Țopa avea mulți admiratori, unii chiar din Burdusacii mamei Tinca, unde surorile Țopa obișnuiau să frecventeze balul sătesc și unde, de fiecare dată, Sorana devenea un fel de „miss”, adică regina balului. Așa era obiceiul, după cum povestea mătușa mea: tinerii scriau cărți poștale cu numele fetei pe care o considerau cea mai frumoasă. Iar Sorana Țopa chiar era frumoasă. A frânt multe inimi cu frumusețea ei.

*

Revenind eu din scurta mea vizită la Podu Turcului, nu am stare până ce nu telefonez domnului C. Dimoftache Zeletin, cu scopul de a-i face cunoscute cele aflate de mine:

- Știam că Sorana Țopa e nepoata de soră a lui „moș Diaconu”, dar nu știam de rudenia cu familia din care și tu te tragi! Vezi cum sunt valorile vieții, Elena? Tu aflu o poveste, așa cum și eu am aflat o altă poveste...

Aici face o pauză, ca și cum ar fi așteptat să-l rog să-mi spună povestea. Dar nu se lasă rugat:

- După terminarea seminarului, tatăl meu trebuia să se căsătorească. Cu cine crezi? Cu nepoata lui moș Diaconu, din Burdusaci!

- Cu Sorana?!

- Nu, cu sora ei, cu Aurica, era mai mică decât Sorana. În cele din urmă, tata s-a îndreptat spre Oncești, iar Aurica s-a căsătorit cu un mare avocat din București, pe nume Greabu. Dar părinții mei se cunoșteau cu familia Țopa, mama obișnuia să meargă în vizită la „Madam Țopa”, ori de câte ori făcea cumpărături la Podu Turcului.

- Și tata făcea la fel. Vag, îmi aduc aminte discuția pe care o aveau după revenirea tatei de la târg.

Dar bunica nu-i spunea „madam”, ci Catinca. Posibil că erau și prietene, nu doar rude apropiate. Legătura încă se mai păstra, prin intermediul tatei, dar și a lui „moș Diaconu”.

- Tu știi unde a fost casa lui moș Diaconu?

- Nu, nu știu, nu l-am apucat pe moș Diaconu, dar l-am auzit pe tata vorbind despre „moșul din jos”, așa îi spunea lui moș Diaconu.

- Moș Diaconu nu a avut copii, a rămas văduv și nu s-a mai recăsătorit. Casa lui era mai ciudată: cu fața spre răsărit și spatele spre stradă. Pe ambele lui nepoate de soră le-am cunoscut eu, dar pe Sorana am cunoscut-o îndeaproape. La ea în casă se organizau seri literare, era frumoasă și deșteaptă. Foarte deșteaptă. Și fascinantă, în adevăratul sens al cuvântului.

- Ce anume o făcea atât de fascinantă? Arta?

– Sorana s-a ridicat deasupra artei, a traversat zona sensibilității creatoare și, în drumul ei spre spiritual, a părăsit viața artei pentru viața vieții. Ultimele ei cuvinte, înainte de a muri, la 29 octombrie 1986, au fost mai mult decât semnificative: „Văd lumină!”...

– Adică?

– Adică: Am pierdut lumina lumii de aici, dar mi-a rămas lumina vieții de dincolo. Asta însemnau cuvintele ei.

– E adevărat că a fost „mărul discordiei” dintre Mircea Eliade și Emil Cioran?

– Discordie e cam mult spus, pentru că ea a parcurs drumul unei asceze. În evoluția ei, esteticul aproape că a inhibat eticul, iar eticul aproape că a fost copleșit de spiritual.

– Ce mai puteți spune despre Sorana Țopa? A fost căsătorită?

– A trăit singură, deși spunea că are un fiu, profesor pe la Cluj, dacă țin bine minte, nu pot spune cu precizie. Știu că și-a păstrat numele de scenă: „Sorana Țopa”. Numele ei de botez este Ana, numele de scenă este Sorana. Așa i s-a spus și așa a rămas până la moarte.

– Chiar și după moarte! Am văzut că o stradă din Podu Turcului îi poartă numele.

– Nu doar o stradă, ci două străzi din Podu îi poartă numele.

*

Așa aveau loc discuțiile mele cu mult regretatul C. Dimoftache Zeletin: despre neamul din care ne tragem și locurile din care ne-am ridicat.

A fost suficientă o singură discuție despre Sorana Țopa. Odată stârnită curiozitatea, aveam să continui cercetările, pe cont propriu, și să aflu că Sorana Țopa a terminat școala primară la Podu Turcului, a continuat studiile la Bârlad și București, după care a devenit studentă a Conservatorului din Iași, avându-l ca profesor pe State Dragomir, în anii 1918-1921. După absolvirea secției de Artă Dramatică a Conservatorului, și-a făcut stagiatura la Iași, sub îndrumarea actorului și fostului ei profesor, State Dragomir. Nu a rămas mult timp neobservată, a remarcat-o Mihail Sadoveanu, care a angajat-o la Teatrul Național din Iași. Prea mult nu a zăbovit la Iași, sfârșitul anului 1926 o găsește la București, ca societară a Teatrului Național.

În 1927 primește rolul „domnișoarei Nastasia” din piesa cu același nume scrisă de G. M. Zamfirescu. A fost prima actriță căreia i s-a atribuit acest rol și a fost un real succes, fiind impresionată de talentul actriței: Eugen Lovinescu, Mihail Sebastian, G.M. Zamfirescu, Nae Ionescu și încă mulți alții.

Au urmat alte roluri: Amalia din „Hoții” de Schiler; Hilda, din „Constructorul Solness” de H. Ibsen; Anca, din „Năpasta” de I.L. Caragiale; Tofana- din „Patima roșie” de Mihail Sorbul; Alta, din „Act venețian” de Camil Petrescu;

La scurt timp de la instalarea în București se atașează de lumea intelectuală a timpului, frecventând, inițial, cenaclul „Sburătorul”, condus de Eugen Lovinescu, iar între anii 1931-1933 este membră a cenaclului „Criterion”, alături de Emil Cioran, Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Mircea Vulcănescu.

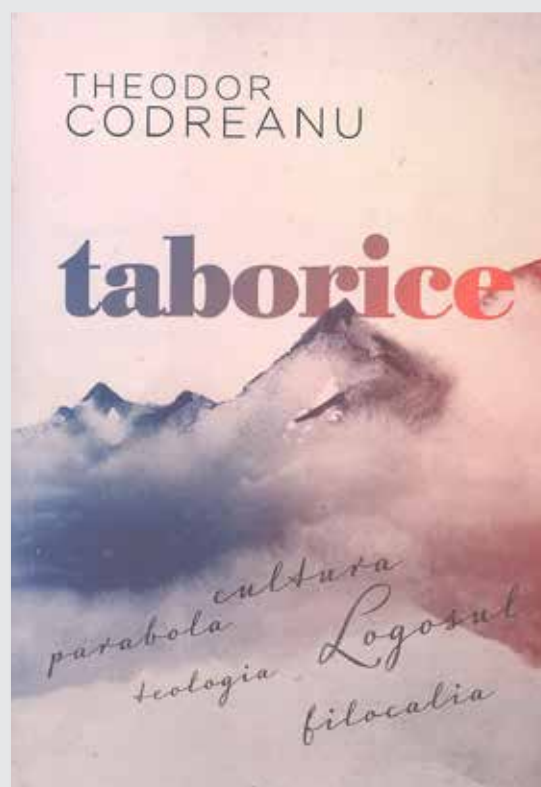
A fost iubită și apreciată nu doar de Mircea Eliade și Emil Cioran, ci și de Mihail Codreanu, Sorin Pavel, Eugen Lovinescu, Nae Ionescu, Ion Vinea, Adam Naum. Marin Preda a imortalizat-o în „Doamna Sorana”, eroina din romanul „Intrusul”.

(Va urma)

Sorana Țopa, alături de Aurel și Maria Ghiteșcu. Pe scaun: Mihai Codreanu. Fotografie aflată la Muzeul Literaturii Române din Iași- Mihai Codreanu.

SEMNAL EDITORIAL

12 iunie 2021. Moment special pentru familie și, deopotrivă, pentru toți cei care l-au cunoscut, prețuit și iubit pe Domnul C.D. ZELETIN: INSTALAREA PLĂCII MEMORIALE, acasă, pe strada Delavrancea nr. 61, alături de cea a lui GEORGE EMIL PALADE.

Împărtășim încărcătura emoțională și simbolică a momentului, iar odată cu publicarea imaginilor în revista noastră, o vor trăi și cei care ne citesc.

CASETA GÂNDURILOR GNOMICE

- „Câtă apă a trebuit să curgă în fluviile, râurile și pâraiele graiului până să se șlefuiască nestematele din cuarț pe care le strâng poezii de pe prunduri.”
- „Dumnezeu mă înspăimântă nu fiindcă ar exista sau pentru că nu ar exista, ci întrucât există și nu există”.
- „De la o vârstă începi să simți timpul ca viață, așa că orice atentat la timpul tău, la secunda ta, îl resimți ca pe un atentat la viață”.

C.D. ZELETIN

UN POEM DE...

HORAȚIU STAMATIN

(Miroase a lăcrămioare)

Mama umblă goală prin casă, fiica ei privește prin ea ca printr-o sticlă afumată, de parcă s-ar uita la eclipsa de soare. Primul ei soț a murit la Casa Poporului, s-a prăbușit odată cu macaraua, era foarte tânăr. Al doilea soț culege căpșuni la umbra castelelor din Spania. Îi trimite o sută de euro, în fiecare săptămână. Eu sunt copil din flori, se cunoaște după mirosul pe care-l las în urma mea. Dacă sunt trist miroase îngrozitor a crin, dacă plec departe miroase a lăcrămioare după ploaie, așa spune această soră a mea. Acum mama stă în fața oglinzii, fiica ei o pieptănă, o rujează, o dă cu pudră. Nu știu care dintre ele două îngână un cântec, un cântecel de leagăn.

Mă furișez afară. În curte e liniște, cocoșul mă privește pieziș, un nor cât o catedrală alunecă încet pe cer. Unde o fi ducând atâția preafericți cu el? Chiar acum coboară unul pe o scară, poartă o coroniță de margarete și artificii. Mă roagă să-i aprind una. N-am chibrit. Intru în casă. Sor' mea fumează în fereastră. Mama, lipsă. Caut precipitat prin bucătărie, cer un foc. Sor' mea îmi aruncă bricheta ei.

Ies în curte: cocoșul își cheamă foarte vocal consoartele, scurmă, sapă o groapă, doar creasta i se mai vede din pământ. Privesc cerul. Preafericitul trage scara la o margine a norului, artificiile ard în jurul capului său, mama e pe scară, de fapt e un leagăn de mătase. E și ea fericită, legănându-se ușor ca un fulg. Intru din nou în casă și o-ntreb neliniștit pe sora mea: „Unde-i mama?” Ea-mi răspunde: „Care mamă?”

SIMION BOGDĂNESCU

POEZII DIN INIMĂ SCRISE DE MÂNĂ

SCRIU ZORII SÂNGE...

„Și căzu trupul lui cel frumos ca un copaci, pentru că nu știuse nici să împrilejise sabia lui cea iute în mâna lui cea vitează.”

„Letopisețul cantacuzinesc”

Aud un prunc în zări zburând,
Mă cheamă somnul în pământ.

Tresar privighetori pe cort,
În mări de lună parcă-not.

O, sabie de prund lunar,
Cu tine-am cununat hotar

De țară ce-am pohtit-o eu
Valahă că va fi mereu!

Aud un prunc în zări veghind,
Mă cheamă iarba s-o alint,

Trec melci îngândurați pe cer
Scriu zorii sânge pe hanger

Tresar în somn copac visat
Și sunt cerut, și sunt strigat

Mă cere iarba să-ncolțesc
Ardealul, lutul românesc!

MĂR DE APRIL

...sau mă vei vinde unei marmuri negre
în noaptea-vid cu străvezii de măr,
de liliac, uscatele vertebre
să le mângâi, într-adevăr?
și aerul atât de violet să
mă-nconjoare susurul și-un tril
și-n vinele de marmură rămasă
mai rece-n noaptea mărilor de-april
sau mă vei rupe, crud și cu asprime,
de-a lungul nopții curse pe canal
și voi uita că-n zori din înălțime
un soare-mi va trimite-un roșu cal?

LÂNGĂ PERETE

Mă culc
lângă genunchiul tău
ca un fiord
cu aripile
pe marele rug
dintr-un port sideral
să vină păsările
în ochiul tău
să miroase a sulf
și-un singur țipăt
să se-așeze cuminte
lângă perete,
lângă oasele mele
dulci.

IZ EXTRANEU

Tu vii prin nouri și mă tai în zâmbet
Ca grindina din nebunia orii,
Aromă ai, învinețită-n umblet,
Și muzici în penumbra subsuorii

Alean de grâu albastru dus în rânduri
Peste obraz, pe săni ți se culcușă,
Pășești ușor pe arcure de gânduri
Cum ar veni mirosul morții pe sub ușă...

ADRIAN VOICA

RĂTĂCIT PRINTRE CUVINTE

Orizonturi noi

Când își deschide sufletul o limbă
Și zarea întrebărilor se schimbă.

Distihul

O voce siderală
În stropul de cerneală.

Sfârșit de banchet

Ideile vin noaptea, pleacă-n zori;
Cuvintele, în urmă, strâng splendori.

Înțelegere

Cuvântul mă slujește
Dacă-l plătesc regește.

Semnături celebre

În călămară, multe capodopere
Așteaptă un poet să le descopere.

Gând cu traistă

De bate-un gând, să-l lași, căci nu se știe
De n-are-n traistă marea poezie.

Taifas ratat

Domnișoara vorbă și cuvântul domn
Mă țineau de vorbă, eu muream de
somm...

Cartea

Pe raft stă și respiră ca o floare.
Când o deschizi: ce lume în mișcare!

Vizita poeziei

Ajungi la mine pe aceeași cale
De porți la gât eșarfe boreale.

Odă

Te întâlnesc adesea într-o rimă:
Ești muzicală și sublimă.

Filă ruptă

Pe o margine de pagină
Stau cuvinte în paragină.

Poetul estet

Încerc să calibrez alexandrinul:
În emistihuri seva e sublimul.

Ceartă în dicționar

- Mîster nu este mîstér!
Doar accent, atîta-ți cer!

Artă

Într-un univers de necuprins
Gândul frumuseții a învins.

Evaluare

Nu vreau nimic din ce ți se cuvine;
Sui pe cântar povara unor rime.

Legături de sânge

În atâtea comparații
Verbele se au ca frații.

Poet de curte

Înlocuirea bălții cu jacuzzi
Produse-n mintea lui confuzii.

Efort

La carul poeziei înhămate
Se opintesc cuvintele... Nu toate.

Lansare de carte

Spontană floră sau minuni de seră?
Visează versurile-o premieră.

Culoarea ritmului

Sunt călușari cuvintele în vers
Rotind al bucuriei univers.

Alb

Metafora în vers e ca o briză
Ce caută un suflet pe banchiză.

Cărțulia

Două pagini se învecinează:
Doarme una, alta-i trează.

Frig în tipografie

Tremurând din pagini
Ies patru imagini.

Rima răsfățată

Aceeași rochie de regină,
Doar albul ei a prins rugină.

Poetul

Când sufletul își pune singur nimb,
Pe muzica silabelor mă plimb.

Declarația troheului

- Cunosc cuvântul de copil
Și râvna lui de-a fi dactil.

Legături

Să nu mă uiți, cuvântule! Prin carte
Suntem legați și dincolo de moarte.

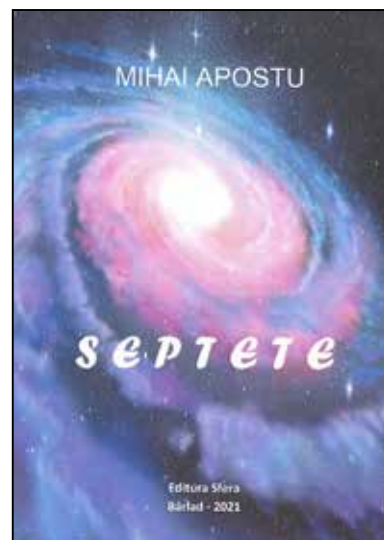

MIHAI APOSTU

SEPTET 1.6

Astăzi stau de vorbă cu delfinii!
Vorbim în culori, într-un alt spectru
și îmi reproșează nesăbuița semenilor
și mă doare și plâng pentru prima dată
fără lacrimile ce alimentează apele planetei.
Delfinii mă ocolesc și mă ocrotesc
și mă învață mecanismul ciclicității.

(*Septete*, Editura Sfera, Bârlad, 2021)

IOAN MĂCNEA-VETRIȘANU, născut la 16 Iunie 1935, în Vetrișoia, jud. Fălciu, azi, Vaslui, este membru al Uniunii Scriitorilor din România, președinte al Cenaclului de poezie „Ioan Iancu Lefter”. Apariții: poezie - *Ospăț și cenușă* (București, 1991), *Toamnă în patru anotimpuri* (București, 1991), *Rugăciune* (București, 1999), *Asfințire în memorie* (Iași, 2001), *Fluturi albaștri* (Iași, 2003),

Un veac într- un vis (Iași, 2005), *Curg aștri* (Iași, 2007), *Ușa cerului* (Iași, 2010), *Poem în zăpadă* (Iași, 2014), *Rădăcini de Prut* (Iași, 2015). Proză: *Pământ și lacrimi* (București, 1997), *Satul în ceață* (Iași, 1999), *Gloata moșiei* (Iași, 2015), *Blestemul Prutului- Nunta Fantomei* (Iași, 2002), *Destine încātușate* (Iași, 2007), *Părășiți de îngeri* (Iași 2010), *Pământ și cer, cu lan de floarea soarelui* (Iași, 2015), monografia *Atingerea mitului*. Monografia Vetrișoiaiei (Iași, 2003), colaborări cu diferite ziare și reviste.

CERUL ZEILOR DEMULT

Icoana mea e cerul ce mi-a dat
Troienele pe tâmpile și anii ce-au plecat,
Comori în visuri multe.
Și să alerg prin lanul plin de rouă,
Dar să mă rog la zei
Atunci când nu mai plouă,
La galaxii ce sunt aprinse,
La zeul ce demult murise,
La stele ce s-au stins demult,
La cerul cel necunoscut.
N- am să mă rog că nu-s beteag,
Olog la minte,
N-am să mă rog la cărăbuși,
La pietre și morminte,
Că nici nu știu de unde vin
Și cine sunt
Și mă-nvelesc cu cerul zeilor demult.

VREAU SĂ AJUNG

Spre nebănuite margini mi-e gândul
Pe umerii speranței alerg
Soarele lipsind când stelele se- ascund
Eu sunt mâine că ieri am trecut.

Ce urme să las când pași n- am făcut?
Vreau să mă duc cu gândul demult
Iar gândul mă lasă în fulger de lut.
La ce porți să bat când eu nu mai sunt?

Sunt răvășit sub viscol sub soare
O voce din adâncuri mă strigă
Alaiul ce m-așteaptă în cale
Mă-ntreabă ce caut sub soare.

Caut speranța, visul și plânsul
Și în mâini prind doar golul rotund
Mă trage de limbă să spun ce nu știu
Îmi face cu ochiul și totu-i pustiu.

GEORGETA POPOVICI STRAT

SE FACE IARĂȘI TOT DEPARTE

Se face iarăși tot departe
Acolo unde nu poți fi
Și-abia se luminase-o noapte
Că a și înnoptat o zi

Pășește timpul pentru tine
A nu te rătăci de ceas
Nemaivăzând de unde vine
Secunda care ți-a rămas

Mai rece brațul din tăcere
Coboară sieși peste veac
S-atârne greu până va pieri
Sub stele albastrind un lac

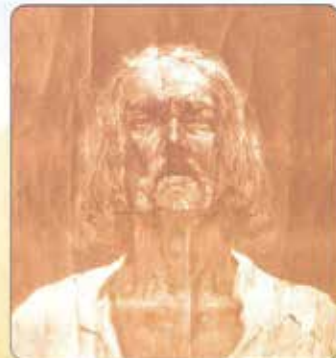
Înfierbântată cum potcoava
Copitei unui bidiviu
Se-aruncă flămânzită graba
Printre fuioare de pustiu

Și câtor file câte toate
Prin sine se vor răsfoi
Spre a cuprinde acea noapte
Ce-ncape fiecare zi

SEMNAL EDITORIAL

George IRAVA

Țărani de Țară

MIRELA CHICOȘ

NE VORBEȘTE IISUS!

Sunt sfârtecat la mâini și la picioare.
Iar Maica mi se tânguie amar.
Nu știu de-i semn de Izbăvire. Sau doar doare.
C-așa-i durerea. Ultimul hotar!

Vreți lecții să vă dau despre-Înviere?
Despre Păcat, Jertfire, Mântuire?
Dar am băut paharul plin de fiere
Și-am plâns pe-ascuns, fără-a vă da de știre...

Am lipăit, cu buzele uscate, Cerul
Și L-am făcut părtaș la Suferință...
E gol, acolo Sus! E descifrat misterul.
Sunt doar morminte scrijelite-n umilință.

Așa că, Învierea Mea, de fiecare dată
Vine cu gust de sânge și cuie ruginite.
Și azi mă doare Trupul și azi, ca altădată
Plătesc, cu rugăciuni, vămi încă neplătite.

Ca să înviu și să mă-nalț
La Tatăl Meu. E-o simplă Veșnicire.
Pe care niciun chin și niciun sfaț
Nu o deschid dacă în suflet nu-i Iubire

Acum mă uit la toate crucile ce ard.
(Căci Moartea Mea rămâne-o fărdelege.)
O plasă de stele pe care să cad
Rog Domnul ca-n Noaptea de Paști să-mi închege!

Și dacă veți mai îngâna, sfios,
(Când mamele se pierd, pe veci, pe ruguri.)
„Să ne-nchinăm că a-nviat Hristos!”
Voi osândi o lume-ntreagă-n juguri,

Juguri de îndoială și de neputință.
Renegați de Dumnezeu și Soartă.
Mistuiți în Viața fără de credință
Așteptând, cuminte, Sfânta Judecată!

Și-am să mă-ntorc, în zori, pe Crucea Mea,
Și, resemnat, am să-mi întorc privirea.
La Naștere, M-a luminat o Stea!
Prin Moarte, am primit Dumnezeirea?

Bârlad, aprilie-mai 2021

IISUS...

Împironit pe cruce, Te lezezi de credință
Pe care mii de Iuda o propăvăduiesc.
Cu dragostea de oameni îți înfășori Ființa
Și porți în ochi Iertarea, ca semn dumnezeiesc.

Cuprinzi Eternitatea și Te tocmești cu Timpul.
Joci șah în miez de zi cu sfinții în biserici.
Fruntea, cu duioșie, o-ngropi adânc în Nimbul
Destinelor de muritori și clerici.

Nu ai fi avut nevoie nici de-un nume!
Nimeni din păcătoși să nu Ți-l strige!
(Iubirea pentru Tine e un Dat.)
Ne-ai fi-ngropat în răsete și glume.
Stigmatizați pe Crucea care frige
De cuie ruginite în păcat!

Martie 2021

S
E
M
N
A
L

E
D
I
T
O
R
I
A
L

MAXIMILIAN OPAIȚ - EPIGRAMIST

Epigrama nu trezește, dar te poate pune pe gânduri

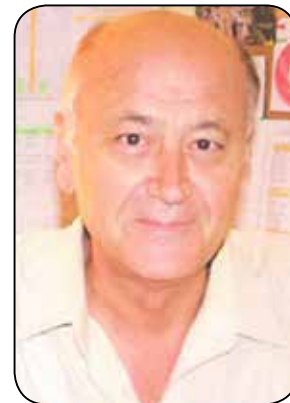
Născut la Bârlad, pe 19 aprilie 1952, și-a petrecut copilăria și adolescența la Focșani, unde a urmat școala primară, gimnaziul și liceul : se mândrește cu statutul de Unirist (absolvent al Colegiului Național „Unirea”). Studii universitare : Facultatea de Învățământ Pedagogic Suceava – specializarea matematică-fizică ; Facultatea de Științe a Universității „Dunărea de Jos” Galați – specializarea matematică-informatică ; tot la Galați, Masterat în didactica matematicii. Din 1975, este profesor în comuna Banca, la școlile din Stoiești și 30 Decembrie, apoi, până la pensionare, la Școala Gimnazială „George Tutoveanu” din Bârlad, unde a fost și director, timp de 10 ani.

La această școală a inițiat, alături de colegi, Concursul Interjudețean de matematică „Stroe S. Belloescu” și, Concursul Național de creație literară „George Tutoveanu”, printr-o strânsă colaborare cu reputatul om de cultură C.D.Zeletin, președintele juriului.

Ca profesor și director, a colaborat cu Academia Bârlădeană, condusă, ca președinte, de prof. Elena Monu, dr. în istorie.

Matematicianul Maximilian Opați este pasionat și de poezie, filozofie, desen tehnic, pirogravură, bricolaje. Dar, mai ales, de epigrame, reunite, cu începere din 2019, în trei volume.

A intrat astfel în familia scriitorilor, fiind inclus în „Antologia scriitorilor vrânceni”, autor Culiță Ioan Ușurelu, Editura Salonul literar, 2019.

MAXIMILIAN OPAIȚ VĂZUT DE :

SERGHEI COLOȘENCO: *EPIGRAMISTUL MAXIMILIAN OPAIȚ*

În lumea epigramei, profesorul Maximilian Opați debutează în 2019, cu volumul sugestiv intitulat „100 de epigrame”, tipărit de Editura Fast Editing, București. Cele 100 de epigrame au trimiteri directe spațiului politic, femeii, tineretului și, în final, autorul face niște incursiuni. Redăm confesiunea autorului de la sfârșitul cărții: „EPIGRAMA s-a născut/ Dintr-o dorință ascunsă/ De UMOR... la început,/ Și apoi de o... SENTINȚĂ!”

În anul 2020, îi apare, la aceeași editură, volumul „Epigrame la max(iM), ce se deschide cu *Predoslovie* semnată de Geo Călugăru, care are „convingerea că Maximilian Opați nu peste mult timp va fi unul dintre epigramiștii de seamă ai literaturii de gen.” Volumul este structurat în capitolele: *Neliniștile omului, Femeia între înger și demon, Portrete și Politica din... profil.* În *Postfață* autorul își destăinuie aplecarea spre epigramă, definind-o astfel: „EPIGRAMA, cum se știe,/ Dacă nu înțeapă, pișcă./ Cea mai scurtă poezie/ Nu trezește, dar te mișcă!”

Ultimul volum de epigrame al lui Maximilian Opați este cel din 2021, „Punctul pe i”, apărut la Editura „Salonul literar”, Odobești, Vrancea.

Ca și în precedentele, autorul este „inspirat” de politicieni, pe care nu-i cruță, persiflându-i, iar cititorii se amuză și atât! Nu-i uită nici pe Nenea Iancu, marele nostru umorist, nici pe Tudor Mușatescu, nici pe Calistrat Hogaș, pe care-l citează: „Râsul și veselia sunt piperul și sarea vieții și, în același timp, singurele lucruri omenești.”

Editorul cărții, Culiță Ioan Ușurelu, l-a „ghicit” pe

Maximilian Opați, afirmând că epigramele ce satirizează defectele omenești vor fi subiecte prezente pentru autor încă mulți ani în creația sa: „Prin talentul, prin spiritul său iscoditor și prin otrava fină a ironiei, extrage din particular adevăruri general-umane.”

CULIȚĂ I. UȘURELU :

„Deși unii consideră epigrama ca specie literară desuetă, domnul Maximilian consideră, pe drept, ca și noi, că aceasta are un rol important în satirizarea și îndreptarea unor manifestări negative ale individului sau ale societății în întregime. Și epigramistul reușește să-și atingă scopul, bineînțeles.”

SILVIA BUDESCU : *Cuvântul, martor al spiritului*

„Atent la actualitatea timpului, purtător al unei filozofii discrete, disimulată într-o ironie plină de dulce și amar, un căutător de adevărat *încondeiat* într-un acoperământ al *poantei* finale din ultimul vers al catrenului, epigramistul m-a convins să observ originalitatea, curajul de a scoate adevărul prin acuratețea cuvântului, dar nu lipsit de metaforă, un adevăr al vieții care ne oferă un zâmbet, dar și o clipă de meditație.”

GEO CĂLUGĂRU : *Predoslovie*

„Probabil că autorul, ca și mine când am început să scriu epigrame, a pășit pe cărările ei cu un pic de teamă și, perseverând, și-a învins *frica de frică* reușind să scrie, iată, al doilea volum de 100 de epigrame și sunt convins că o va face din ce în ce mai bine (pentru că are cu ce).”

DISCURS ELECTORAL

A-nceput campania,
Peste tot vezi ca la Moși,
Unul vinde, altul ia,
Cel mai mult se vând... gogoși!

DEFINIȚIE REINTERPRETATĂ

Scrutinul azi mă îndeamnă
Să înțeleg, de-ar avea rost,
Că democrația-nseamnă
Și dreptul tău de a fi...prost!

UNUI PRIETEN CU...BACHUS

Zadarnic vrei să-i schimbi macazul,
Sătul de critici, la tot pasul,
Tu crezi că-i va roși obrazul,
Dar, el, în schimb, roșește...nasul!

(volumul *100 de Epigrame*, 2019)

UNUI AVOCAT

Domnul „X”, un avocat,
Cât pe ce să-și smulgă părul
Când clientu-a declarat
Că va spune adevărul!

UNUI ȘAHIST

Ca șahist, am o idee,
Asta, că mi s-a ntâmplat:
Când joci șah cu o femeie,
Nu-i da *mat*, bag-o în/mai bine *pat*!

PROFIL DE POLITICIAN

După ce-ai ajuns pe val,
Mi-a căzut și mie fisa:
Dumneata ești vertical,
Precum e Turnul din Pisa.

(volumul *Epigrame la max(im)*, 2020)

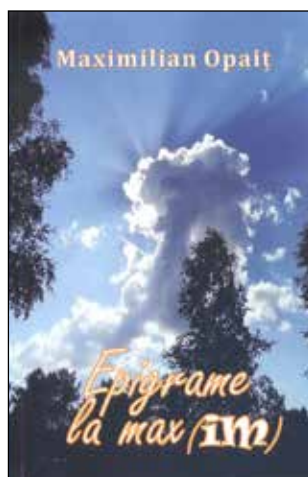
CONCURS DE FRUMUSEȚE ÎN PANDEMIE

Zicea juratul că ar vrea,
Ca unul care e august,
Să fie drept, dar se părea
Că nu mai are omul...gust!

ÎN IZOLARE

Nu mai am nimic de spus;
Peste tot, în lumea asta,
Pandemia a impus
Soțului numai...nevasta!

(volumul *Punctul pe I*, 2021)

SEMNAL EDITORIAL

Țara de Jos a fost o creație a lituanienilor. Prin frații Koriatovici, aceștia au pus stăpânire peste tot locul până la mare, unde Cetatea Albă a devenit „cheia”. Dragostea lui Roman al Mușatei pentru o prințesă lituaniană s-a suprapus cu iubirea pentru Țara Valahă, teritoriul de răsărit al neamului românesc. Fructul iubirii s-a întrupat în MOLDOVLAHIA.

Prin fii Mușatei, întemeierea a continuat cu întregirea. La Țara de Sus s-a adăugat Țara de Jos. Unificarea nu s-a oprit aici. Marele Domn Ștefan Voievod i-a adus acasă pe fiii Vrâncioaiei: „*Vă leato 6990 [1482] martie 10 au luat Ștefan Vodă citatea Crăciuna cu tot ținutul ce să chiamă ținutul Putnii și l-au lipit de Moldova*”.

Anii întemeierii au fost puțini, sprijinindu-se pe secole de roire. A rezultat o țară sprijinită pe tăria pietrelor Carpaților, cu picioarele pe valurile mării, apărată de cetățile Nistrului.

Întemeierea a început cu Dragoș și ai lui, stabilitatea a fost dată de sceptrul lui Bogdan, organizator de țară a fost Alexandru cel Bun. Întregirea a fost opera unei triade, Petru și Roman, fii Mușatei, și marele Domn Ștefan cel Mare.

Petru I și-a sacrificat orgoliul și viitorul familiei pentru binele obștesc, Roman moștenitor al Țării Valahe a dat ca hotar Moldovei Marea Neagră și Nistrul, Ștefan cel Mare a adus în ogradă ținutul mioritic al Vrancei.

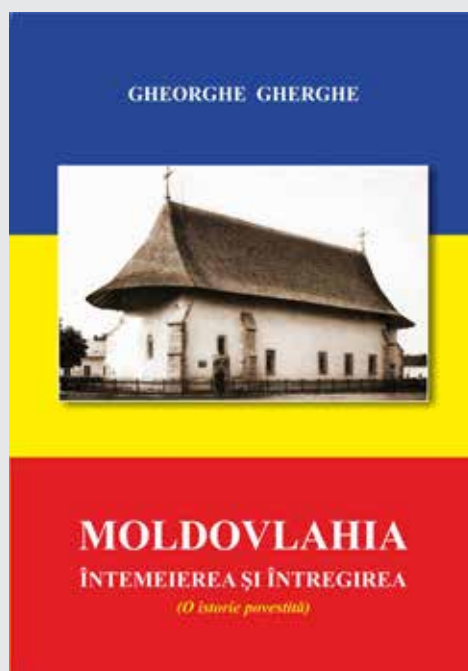
Domnul cel Mare a fost fiul lui Bogdan învingătorul leșilor în Codrii Crasnei, nepotul lui Bogdan frate cu Alexandru cel Bun, strănepot al lui Roman și Anastasiei.

Nobilă a fost fapta tuturor!

Întregitorii de Țară, unificatorii de Neam și Credință: Petru I, Roman I, Ștefan domnul cel Mare și, cel care, prin echilibru, a fost Domnul cel Bun, marele gospodar Alexandru așteaptă recunoștința urmașilor.

Toți patru, cu voia Domnului, cu efortul nepoților, dacă destinul va dori, vor avea statui în toate ținuturile MOLDOVLAHIEI.

Gheorghe Gherghe

TEODOR OANCĂ

UN TSUNAMI

-Matache, toată presa e inundată de o știre apocaliptică.

-Ce știre?

-Un tsunami comparabil cu ce e mai rău.

Matache e obișnuit cu exagerările lui Sandu, dar nu o dată a trebuit să-i dea dreptate pentru că în ziua de azi te poți aștepta la orice. Unele promisiuni ale guvernanților sunt generatoare de încredere, dar asta numai până la confruntarea cu nu știu ce comisie de la Uniunea Europeană, care vede altfel lucrurile. Matache își aminti că Guvernul avusese în vedere în Planul Național de Redresare și Reziliență să acorde dezvoltării sistemului de irigații 6,5 miliarde de euro din banii rezervați României de către Uniunea Europeană, dar Comisia Europeană a refuzat să finanțeze investițiile în irigații. Dezvoltarea sistemului de irigații, măcar la nivelul celui din 1990, ar fi asigurat o producție de cereale care să satisfacă atât nevoile interne, cât și posibilități benefice de export. Nu e prima dată când Matache constată obstrucționări din partea Uniunii Europene la unele inițiative românești de dezvoltare economică.

- Fii mai explicit, îi ceru Matache.

- Se tot vorbește în ultima vreme de criza sistemului de pensii...

- Asta deja e boală curată la noi. Pensiile și salariile, salariile și pensiile. Toate trebuie să treacă prin reforme democratice, echitabile. Care cum vine la putere vrea reforme cu orice preț. Reformele sunt după chipul și asemănarea celor de la putere. Singurul lucru de care avem cunoștință e că vor fi reforme, dar în ce constau ele nu ni se spune. Pe urmă, „ochii ne-au văzut, ochii ne-au sărit”.

- Îți spun eu că problema e cu bătaie lungă. Dacă acum mai poate fi ajustat bugetul necesar acoperirii nevoilor de plată a pensiilor, peste zece ani situația va deveni catastrofală. M-am gândit și eu la treaba asta. Atunci vor avea vârsta de ieșire la pensie cei dintâi decreței. Pe urmă, an de an numărul pensionarilor va crește și te întrebă dacă în condițiile de atunci va putea fi asigurată pensia pentru fiecare. Valurile de decreței vor fi un adevărat tsunami pentru economia românească.

- Sandule, văd că începi să-mi dai dreptate. Înseamnă cu nu mai pui atâta preț pe miliardele acordate cu destinație specială de Uniunea Europeană.

- Sunt bine-venite și acelea. Au destinație concretă: investiții de amploare care să miște economia.

- Sandule, tu cunoști ce cred eu despre investiții. Acestea sunt de două feluri: investiții care finalizate aduc plusvaloare și investiții care finalizare nu aduc plusvaloare, dar fără de care societatea nu progresaază. E vorba de investiții în învățământ, sănătate, administrație, apărare, cultură. Și acum te întreb: Ce destinație a fondurilor europene este admisă de Comisiile Europene pentru

investiții în România?

- Sunt admise proiectele care corespund criteriilor stabilite de aceste comisii.

- Știi ce cred eu despre acele criterii? Ele vizează investiții care nu produc în final plusvaloare. Cu alte cuvinte îți satisfaci niște nevoi, dar nu progresezi. Nu aduc venit la bugetul statului. Construiești școli, spitale, autostrăzi, e nevoie de ele, dar atât. Rămâne să te îngrijești de întreținerea lor pe banii tăi, bineînțeles.

- Matache, eu văd și altfel lucrurile. Orice investiție pune în mișcare structuri economice...

- Știi ce vrei să spui. Te referi la salariații al căror impozit pe salariu merge la bugetul statului. Vorbești de structuri economice. Ele cui aparțin? Orice construcție înseamnă, în primul rând, fier beton, ciment, cărămidă. Cine deține în România monopolul acestora? Ce rezultă de aici? Rezultă că o bună parte din banii repartizați de Uniunea Europeană se întorc în țările vest-europene la sediile multinaționalelor care activează la noi. Altfel de investiții nu sunt agreate. Și mai e ceva: cele mai costisitoare investiții licitate sunt obligatoriu câștigate de vest-europeni. Lucrul acesta nu-ți spune nimic? Dacă fondurile venite din Vest se întorc tot întra-colo, aici prin ce am putea să ne redresăm? Prin Industria HORECA?

- Are și ea o contribuție...

- Are în Planul Național de Redresare și Reziliență. Sandule, ce înseamnă *redresare*? M-am uitat în DEX. Redresare înseamnă, într-un cuvânt, revenire la starea anterioară. La care stare, Sandule? La cea de dinainte de epidemie? Umblau atunci câinii cu covrigi în coadă? Dacă am reveni la starea când funcționa în Guvern Ministerul Construcțiilor Industriale, care asigura spațiul de producție pentru tot ce intra în subordinea ministerelor de profil tehnic așa mai zice, dar ni se permite să discutăm despre o asemenea redresare?

- Cu mai multă chibzuință a banilor am putea mișca ceva din loc...

- Mai înainte vorbeai de valurile de decreței. În 1990 aveam deja câteva șarje de absolvenți cu studii superioare sau în curs de a le finaliza, absolvenți de licee industriale sau tineri care se calificau la locul de muncă. Ce informații avem despre copiii și nepoții acestora?

- Eu nu m-am gândit la parcursul următorilor 10 ani, am avut în vedere doar ce ne așteaptă. Din punct de vedere social, și nu numai social, perspectiva unui tsunami, cum i-am zis eu, devine iminentă.

- Sunt mulți factori de care depindem. Pe unii, dragă Sandule, îi cunoaștem, pe alții îi intuim. Dar nu-i putem ignora pe aceia care ne constrâng.

ROXANA GALAN

TABLA DE ȘAH

Păși pe nisipul fin, sau ce-o fi fost, și terenul se lăsă sub greutatea sa. Privi în zare și văzu că suprafața semăna cu ceva cunoscut: pete închise, simetric așezate se iveau regulat: o pată albă, alături de una negricioasă, într-un ritm de tablă de șah.

Călcă pe o suprafață deschisă și observă cum baza solului se rotește ca într-o trombă înceată, un vârtej...crezu că a ametit. Privi în jur. Peisajul se modifica asemeni unui film: orizontul deveni senin și un soare calm, lumina în zare. O liniște nefirească se instală, iar peste tot peisajul, format din marea albastru-verzui și nisipul alburiu, se așternu albastrul senin al cerului de vară. Plaja, aproape pustie, părea un loc virginal, mărginit de o vegetație „necioplită” (neamenajată) de veșnica neliniște omenească de a schimba și aranja spațiul înconjurător. Marea, calmă și caldă, se întindea nesfârșită și ochii i se ațintiră spre un punct mișcător, care plutea liniștit spre țărnm.

Își încordă privirea și distinse ceva unduitor în acel punct care se mărea, începea să se miște, devenind două ființe nedeslușite, oricum, vietăți plutitoare pe apa timpului.

Încordarea creștea, în timp ce-și dădea seama că în jur nu existau locuințe, că totul era pustiu, nici urmă de ființe omenești...

În minte-i jucau mai multe idei, gânduri: era într-un vis halucinant, deschisese o poartă spre un univers paralel, era într-un film, o hologramă, un joc cibernetic? Pe lângă idei, puterea privirii era cu mult mai mare: voia cu ardoare să afle ce erau acele contururi mișcătoare, care, era sigur acum, se apropiau de țărnm.

Începu să distingă două brațe, apoi un tors masculin ce ieșea din mare, coapse unduitoare de femeie, sâni ce se desprindeau de trupul bărbătesc, apoi tot mai neîndoielnic, două trupuri îmbrățișate într-un sărut care se înălța, în timp ce două ființe umane se apropiau de cel care privea tot mai încântat, imaginea ce i se înfățișa, atât de firesc. Era atâta emoție în acel „tablou” plutitor, care acum nu se mai legăna, ci se ridica din valuri, încât o amețeală ca de drog îl cuprinse și, în timp ce zâmbea de plăcere, trupul se dezzechilibra și piciorul drept se propti pe un careu întunecat.

Închise din nou ochii și când îi redeschise, se afla într-o sală mare, cu pereți și uși metalice de culoare gri, în care totul era așezat cu mare precizie, iar oamenii, cu mișcări sigure, făceau un minim efort pentru a ordona puținele obiecte care glisau din pereți: paturi, etajere cu strictul necesar, ecrane ce transmiteau ordine sau avertizări, tuburi pentru toalete sau duș ce coborau din tavan sau se ridicau din podea etc. Acești oameni, inexpressivi, purtau cu ei o povară nevăzută, o încrâncenare epuizantă, imposibil de înțeles.

Imediat după ce fu cuprins de spaima morții care-i trecu prin fire ca un curent emoțional, pentru că sesiză că nu era văzut, alergă spre prima ușă, și văzu din viteză, cum mai multe capete se îndreaptă spre aerul pe care îl disloca, nu spre ființa sa corporală. Deschise ușa fără nici o dificultate, sau trecu prin ea, nu-i era foarte clar, dar se trezi năucit într-o atmosferă greu

de respirat, printre oameni halucinanți, care priveau aproape spate în spate, spre două direcții, parcă pentru a hotărî încotro să se îndrepte. Privi și el sau ea spre miazăzi și văzu un nor greu, nu o formațiune noroasă, ci un fum amestecat cu o flacără galben portocalie, emanând un miros de putreziciune. Încercă să întrebe pe cineva de unde provine, dar avu din nou senzația de electrocutare rece în aerul acela încins, că e doar o fantomă. Panica îl gâdila iar și se întoarse spre miazănoapte și văzu spectacolul îndepărtat de care îi era atât de frică încă din copilărie, când văzuse și citise despre efectele unei explozii nucleare. Ciuperca uriașă se mișca în depărtare ca la cinema, dar era reală, nu proiectată. Totuși, oamenii doar priveau holbați, cu gurile deformate, ca și cum începeau să se topească sub căldura de iad a formei intrate în legendele istoriei, ce se pregătea să-i devoreze. Se repezi spre ușa pe care intrase și se trezi pe un alt careu. Nu mai ridică ochii și călcă pe primul pătrat alb. Capul i se afundă între umeri, ochii nu îndrăzneau să se deschidă, strânși până la refuz.

- Mută G., auzi un glas cunoscut.

Deschise ochii. Se afla în parcul din fața blocului. Multă verdeață, aer curat, iar de partea cealaltă a mesei era partenerul său de șah, zis Balaur. Privi tabla și văzu mutarea finală:

- Șah mat! spuse sugrumat.

SEMNAL EDITORIAL

LINA CODREANU

PAGINI DE CULTURĂ
HUȘEANĂ

editura pîn

MIRCEA COLOȘENCO

NICOLAE IORGA – „FRATELE PĂGÂN” AL ROMÂNITĂȚII

(6 mai 1871 - 27 noiembrie 1940)

La Teatrul Național din București, în seara de vineri, 19 aprilie 1929, totul era pregătit pentru prezentarea unui spectacol fastuos: drama *Fratele păgân* a distinsului savant și om polivalent cultural Nicolae Iorga, în regia nu mai puțin cunoscutului om de teatru Constantin Nottara și într-o distribuție de zile mari, în frunte cu actorii Bulfinski și Calboreanu.

Ziarul „Ordinea” (II, nr. 107, 1929) nu pierde ocazia și prezintă viitoarea premieră în chiar numărul de dimineață, cu portretele celor doi protagoniști: autorul, Nicolae Iorga (la a zecea piesă pusă în scenă) și regizorul, C. Nottara, ca în numărul de seară al zilei următoare (II, nr. 108, 1929), să reproducă, înglobând portretele actorilor menționați, o cronică dramatică entuziastă, ambele înscrisuri fiind anonime ascunzând pe cel ce le scrisese, respectiv pe Directorul-Proprietar al publicației – Mihail Burileanu (1888-1930), tatăl avocatei Rodica Burileanu, viitoarea soție (din 1936) a nu mai puțin viitorului celebru scriitor bilingv român-francez și dramaturg – Eugen Ionescu.

Reproducem, în continuare, cele două texte citate, cu precizarea că, peste ani, Nicolae Iorga va împărtăși în alt mod finalul vieții sale, la 27 noiembrie 1940, asemănător întrucâtva cu cel al eroului dramei în discuție, unul fiind înlăturat din viața civilă a societății române prin călugărire, celălalt, autorul, fiind ucis și mutilat (ca o presimțire!).

I. „Fratele păgân” la Teatrul Național.

Astăseară Teatrul Național reprezintă pentru prima oară noua piesă a d-lui N. Iorga „Fratele păgân”.

Marele nostru învățat, quintezența inteligenței și capacității rasei noastre, ne dă și de astă dată dovada puterii lui de muncă în toate domeniile de cultură.

Lucrările sale dramatice, departe de causeriile teatrale ce gâdilă cuconetul nostru, totdeauna deasupra motivelor mărunte de intrigă și amor, tind, pe lângă opera de propagandă cu adevărat culturală să ne arate în motive de artă, desfășurările sufletești ale neamului nostru în ceea ce a avut el mai caracteristic.

Animat de intuiția marelui istoric și aprins în lumina vâlvătăilor de foc intern cum numai d. Iorga e în stare a încălzi scrisul, piesele d-sale de teatru sunt pentru publicul românesc, clipe de adevărate reculegeri din viața de toate zilele.

„Fratele păgân” e o evocare istorică de idei, fapte și

oameni, prinsă în angrenajul unei scheme teatrale dintre cele mai reușite.

O bună interpretare îi va asigura un meritat succes pe prima noastră scenă. D-nii Nottara, Bulfinschy, Calboreanu, Pop Marțian, Atanasescu etc. și d-na Sorana Țopa, Maria Mohor, dețin rolurile principale.

Piesa e pusă în scenă cu mult fast și înțelegere de d. Nottara.

II. Teatrul Național: „Fratele păgân” – cinci acte de N. Iorga –

Nu contestăm că pentru mulți, sau poate chiar pentru cei mai mulți, lucrările dramatice ale domnului N. Iorga nu prezintă atracția unui spectacol obișnuit de teatru.

Întâi fiindcă marele nostru învățat nu se ocupă în teatru de ceea ce cer pretențiile unui public ce caută în teatru *delectori* sau leitmotivuri din viața de toate zilele pe care doar sfârșirile autorului le schimbă mișcările, formele păstrându-se mereu veșnic aceleași și al doilea, pentru că teatrul d-sale pornit spre desăvârșirea unei idei de cele mai multe ori cu caracter cultural neglijează așa zisa lege a lucrărilor dramatice, prin definiție, inflexibile.

Astfel, teatrul domnului Iorga prezintă totdeauna o atmosferă grea de suflete reprezentate cerebral nu într-un conflict de logică teatrală, ci din acea mișcare impusă de necesitățile unei veridice realități istorice pe care o evoacă autorul nu pentru teatru propriu zis, ci pentru reînvierea unui fapt ce-a durat un conflict oarecare.

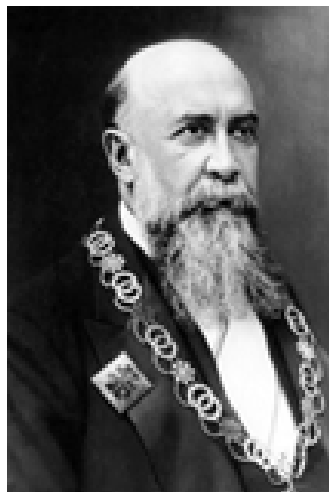
Din acest punct de vedere teatrul domnului Iorga e sortit a place mai mult tineretului pornit pe calea inițierilor și acelor ce găsesc în el prilej de desfătare intelectuală.

„Fratele păgân” e o dramă istorică. Fără denaturări, fără prea multă podoabă a *poetizării* și fără voite „culmi” în desfășurare.

Acțiunea se petrece sub domnia lui Radu-Vodă. Poporul mai este sub imperiul amintirii

lăsate de Mihnea-Vodă, om iubit de țară, care la sfârșitul vieții a trebuit să facă sacrificiul de a trece la mahomedanism, pentru a scăpa țara de urgia turcească.

Odată cu el a devenit păgân și unul din copiii lui, Ibrahim. În timpul domniei fratelui său, Radu-Vodă, Ibrahim se refugiază la curtea acestuia, dar boierii nu pot suferi ca un „păgân” să fie de o seamă cu dâșii. Conflictul ajunge la culme când Ibrahim se îndrăgostește de fiica vornicului Udrea, Grăpina. Domnitorul cere sfatul boierilor, dacă iubind o româncă el nu are dreptul să treacă din nou la creștinism. Toți îl bănuie pe Ibrahim de

Nicolae Iorga

C. Nottara

rea credință și că nu urmărește decât măririi și Vodă e silit să respingă cererea fratelui, iar împrejurarea că fata lui Udrea e surprinsă în urma acestor hotărâri în casa lui, îl silește să plece urmărit, și ajungând hărțuit la un schit să se călugărească, soluție la care a ajuns și credincioasa lui Grăpina.

Pe această canava, d. Iorga brodează. Ca în fața unei baghete magice ne apar aidoma timpurilor secolului al 17-lea cu negustorimea sânguitoare, cu boierii dintr-o bucată, care nu înțeleg să glumească cu cele sfinte și cu Domnul, neînțeles de mulțime, dar care în clipele grele știe să se învingă pe sine.

Conflictul dramatic izbucnește puternic și patetic. Destinul a făcut dintr-un creștin un mahomedan, fără voia lui, ci din voia tatălui silit de împrejurări. D. Iorga ne silește simpatia față de acest om pe care îl isbește fatalitatea în toate chipurile. Dumnezeu strămoșilor îl cheamă la icoanele creștinești, dragostea pământului părinților îl aduce pe meleagurile alor lui, iar dragostea lui se îndreaptă către o creștină. Dar oamenii sunt toți contra lui și el trebuie să ispășească o vină pe care nu o are.

De asemenea persoana lui Vodă e zugrăvită puternic. Înconjurat de boierii care nu-l înțeleg și de curtenii lingușitori, el găsește în sine înțelepciunea și puterea ca doar de dragul fratelui inimos de soartă, să nu împingă țara într-un război cu turcii.

Fata lui Udrea dovedește virtuțile neamului, prin înțelegere, milă și sacrificiu.

Boierii și negustorii sunt desenați în contururi precise, iar bunii călugări redau cu prisosință atmosfera de pace și reculegere a schitului.

Acțiunea bine încheată interesează din capul locului și ajunge la un punct culminant în actul al treilea, la sfatul domnesc, în care se hotărăște soarta lui Ibrahim.

Dialogul este condus cu îndemânare și menține tot timpul vie atmosfera piesii.

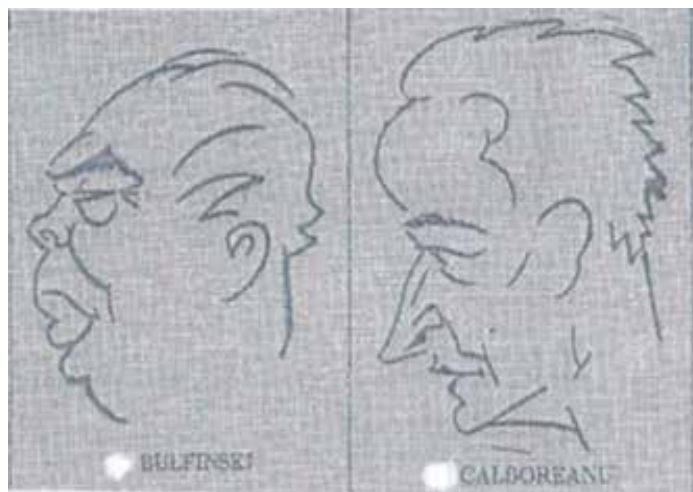
Decorurile evocatoare. În deosebi impresionant iatacul fetelor, aplaudat la scenă deschisă de un public încântat.

După fiecare act publicul a aplaudat îndelung autorul care a mulțumit dintr'o loje.

Interpretarea reprezentată prin d-nii: Calboreanu, Bulfinsky, Pop Marțian, Nottara etc., și d-nele Sorana Țopa și Maria Mohor s'au achitat conștiincios.

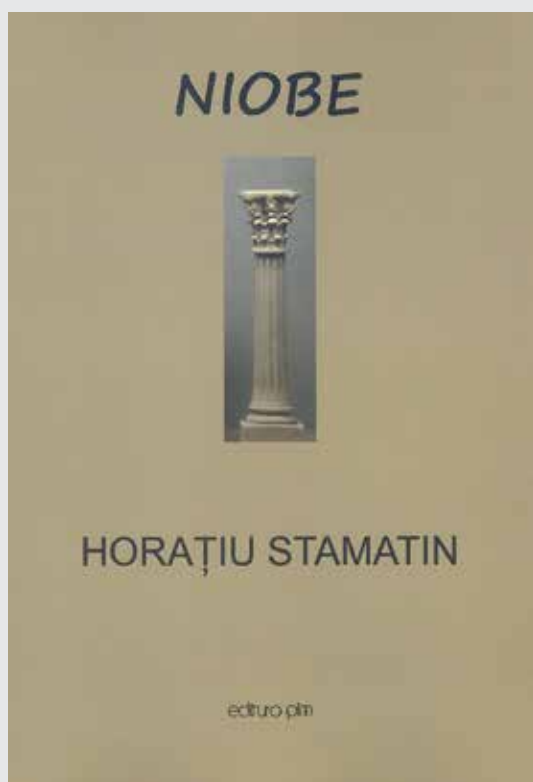
În deosebi a jucat cu căldură și convingere d. Bulfinsky în rolul Radu-Vodă, și Calboreanu în rolul lui Ibrahim.

Decorurile pline de atmosferă și evocatoare.

Bulfinski și Calboreanu

SEMNAL EDITORIAL

ION TODOR

POEZIA LUI ȘTEFAN PETICĂ

Apariție meteorică pe cerul poeziei românești, Ștefan Petică face parte din rândul poezilor noștri stinși prea devreme (Panait Cerna, Ioan Ciorănescu, N. Labiș etc), al căror destin literar, promițător, a rămas neîmplinit.

Privit cu parcimonie de critica literară, Petică a fost considerat un scriitor de raftul al doilea sau al treilea, deși poezia sa reprezintă liantul între romantismul eminescian și începutul consolidării simbolismului.

Structural, lirica sa, cultivând încă romantismul eminescian într-un stil original nu epigonic, face un pas mai departe punând bazele teoretice, dar mai ales practice, ale unui alt tip de poezie, o poezie nouă, modernă, cu transcendență spre puritate și mister.

Se naște la 20 ianuarie 1877 în satul Bucești aparținând fostului județ Tutova. Părinții, Enache și Ecaterina, erau țărani de stare mijlocie, originari din sat, satul Bucești fiind un sat cu vechi familii răzeșești cunoscut încă de pe vremea lui Ștefan cel Mare. O legendă locală destul de răspândită în epocă spunea că familia lui fusese înnoobilată de însuși marele voievod. Un străbunic al său fusese stegar în oștirea voievodului moldovean. Numele familiei ar proveni de la bucățica de steag (petica) cu care mai rămăsese în mâini în timpul unei campanii împotriva tătarilor. Legenda mai vorbește și despre un diamant dăruit de Ștefan cel Mare străbunicului său, diamant păstrat apoi cu sfințenie de generațiile următoare ale familiei.

Tatăl său, notar și jălbar în sat întrucât avea știință de carte, era foarte apreciat de consăteni. Chiar poetul ar fi îndeplinit această slujbă pentru un scurt timp. Se păstrează de la el o petiție făcută în numele combatanților de la 1877 care cer să fie împrumărați și o alta, prin care se plâng Ministerului de Agricultură și Domenii pentru nerespectarea legii tocmelilor agricole de către proprietarul moșiei Ivești.

După terminarea gimnaziului la Tecuci vine în septembrie 1892 la Brăila pentru a urma liceul. Ca elev era eminent, citea mult și se ocupa cu învățarea limbilor străine. Mărturii ulterioare atestă cunoașterea de către poet a limbilor franceză, engleză, germană, italiană și rusă. Adora literatura și filosofia, era sociabil împărtășindu-și cunoștințele cu colegii și prietenii săi. „*Eram pe atunci elev în Liceul din Brăila și, împreună cu un prieten, n-aveam adesea drept prânz decât un studiu de Spencer și drept cină o poemă de Walt Whitman. Dar dacă prânzul și cina erau așa de creștinește resemnate încât reduseseră trupurile noastre la cea mai curată expresiune a simbolurilor mistice, în schimb inima era caldă, sângele vijelios și mintea totdeauna în căutarea ideilor nouă și ademenitoare ca zâmbetul întâiei iubite, frumoase și strălucitoare ca potirul rozelor de primăvară*”. Tot acum frecventează cenaclurile institutorului Chirvăsuță și a unui poreclit „decadența spaniolă”, fapte pe care le amintește în poemele sale în proză.

În toamna lui 1897 se înscrie la Facultatea de litere și filozofie din București urmând în paralel și cursurile Facultății de matematică. Își lărgeste aria de lecturi filosofice citind pe Taine, Collard, Carlyle, Schopenhauer, Cousin, Mill etc. Atras de ideile

socialiste, colaborează, între 1896-1898, la revista *Lumea nouă* publicând peste 200 de articole.

De altfel ideile socialiste pătrunse la noi prin influența franceză (*Comuna din Paris*) sau rusă (*narodnicismul rus*) contribuiseră la înființarea, în 1893, a P.S.D.M.R. (*Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România*), cu promisiuni tentant democratice: introducerea votului universal, libertatea presei, a întrunirilor politice etc. ce atrăseseră în rândul lui pe mulți dintre intelectualii vremii: C. Dobrogeanu-Gherea, Vasile Conta, V.G. Morțun, Theodor Speranția, Sofia Nădejde, Anton Bacalbașa, C. Mille ș.a. În 1899, prin „*trădarea generoșilor*”, P.S.D.M.R. se desființează, majoritatea membrilor trecând la Partidul Liberal.

Dezamăgit de această turnură a lucrurilor Petică va renunța la politică concentrându-se pe scris. Va publica în următorii ani nenumărate articole, pe diferite teme (literare, economice, politice) în reviste de orientări diverse: *România Jună*, *România Ilustrată*, *Depeșa*, *Apărarea*, *Dorobanțul*, *Economia națională* ș.a. iscălindu-și articolele cu pseudonime: Ștefan, Mușat, Sentino, Fanta-Cella, Sapho, Iwann, Narcis etc.

Cel care-l numea pe Gherea „*marele, iubitul meu prieten*”, se situează acum pe pozițiile esteticului pur considerând că *ideile sociale și politice puse în poezie și-au avut rostul lor odinioară, dar arta prin care trăiau ele era artă inferioară*.

Se apropie tot mai mult de simboțiștii francezi Mallarmé și Verlaine dar și de cei considerați decadenți: *A. Rimbaud, Tristan Corbière, Jules Laforgue*. Cunoșcător al mai multor limbi străine, citește în original operele marilor poeți europeni susținând alături de aceștia că *estetismul nu mai e un cuvânt, estetismul e o putere*.

Cele câteva luni petrecute ca secretar de redacție la *Literatorul* lui Macedonski (20 febr. 1899-10 iunie 1899) își au și ele importanța lor. Risipa de azur, purpură și aur în care-și îmbrăca Macedonski uneori versurile se face simțită și la Petică: *Parfumul ei se-nalță-ncet tremurător în seara clară/ Parfum de blondă visătoare într-un amurg de primăvară/ Ce doarme lin și întristat, pe-un cer de purpură și aur/ În taina păcii vespérale ce-a răsfirat al ei tezaur/ De azur și raze pe-nălțime, parfumul cald și-amețitor/ Se răspândește-n note clare: O simfonie-n re minor/ Pe care-un zeu poet, și trist, a făurit-o-n deșteptarea/ Dintr-o visare depărtată și nepătrunsă ca și marea*.

Ștefan Petică cunoștea bine mișcarea simbolistă și ideologia ei atât pe plan național cât și european. În articolele teoretice (*Estetismul lui Ruskin, Noul curent literar și Poezia nouă*) relevă importanța școlii estetice engleze în frunte cu John Ruskin, Dante Gabriel Rossetti și Charles Algernon considerând, în mod greșit, că simbolismul a pătruns la noi prin filieră engleză și germană. Ori vorbitori de engleză sau germană erau cu mult mai puțini decât cei care cunoșteau franceza. Împărtășind concepția artistico-socială a lui Ruskin consideră că *morală în artă e legată de estetică și că emoția artistică are un caracter social*.

Petică are un pronunțat cult al naturii neatinsă de om.

Capitalismul și tehnologia – susține el, pe urmele înaintașilor săi - *au distrus frumusețea și armonia liniilor și, odată cu aceasta și morala*. Ideea o întâlnim și la Baudelaire: *Je hais le mouvement qui déplace les lignes* (La Beauté).

Îi elogiază pe Swinburne și Oscar Wilde care „au introdus în poezie tehnica intimă din artele plastice”.

În *Istoria literaturii române* a lui G.Călinescu, Șt. Petică este etichetat ca fiind „primul simbolist român declarat”. Dacă lui Macedonski i se recunoaște prioritatea unor articole teoretice cât și promovarea unor teme și motive simboliste, Petică este cel dintâi poet român de expresie simbolistă. Criticul menționează că poeziile lui Petică au puncte de tangență și cu cele ale *dulcelui stil nou și ale prerafaeliților englezi*, ambele precursoare simbolismului.

Opera sa surprinzător de bogată și diversă s-a desfășurat din nefericire doar pe parcursul a opt ani, autorul decedând la vârsta de 27 de ani. Poezia sa rămâne un punct de maximă importanță în evoluția literaturii noastre, majoritatea criticilor literari socotindu-l întemeietorul simbolismului românesc.

În timpul vieții a publicat un singur volum ce reunea 50 de poezii organizate pe trei cicluri: *Fecioara în alb*, *Când viorile tăcură și Moartea visurilor*. În prefața volumului, Petică notează: *Am scris aceste poeme într-o vreme de zbuciumare tăcută și de deznădejde tragică. Era vremea când se sfărâmau idealurile cu pornirea furioasă cu care trebuie să se fi sfărâmat idolii de pe altarele lor de marmură albă... Mulțimea privea înfiorată căci apropierea întunericului este întotdeauna înfiorătoare. Pe buzele sale vinete rugile triste erau șoptite cu teamă, ca într-o biserică veche. Eu n-am fost decât un glas din mulțime.*

Poeziile volumului sunt o oglindă fidelă a universului său poetic, un univers distinct, armonios construit, în care sensibilitatea personală și influențele asimilate creează o poezie nouă, modernă și originală. În cazul său s-a petrecut o *întâlnire fericită între o predispoziție spirituală și o formație culturală adecvată* (Răzvan Voncu). Suavă și diafană precum era și firea poetului, poezia sa este o poezie a iubirii intelectualizate și complexe în care conștiința păcatului interferează cu aspirația spre puritate, spre absolut. Este o lirică bazată pe sugestii și alegorii având în centru mitul Mariei Magdalena ce se suprapune celui al Fecioarei Maria.

Om de mare cultură umanistă, autorul cunoștea arta Renașterii italiene și a prerafaeliților cât și filosofia neoplatoniciană care vedea în Venus simbolul nu numai al dragostei pământene, ci și al celei divine, echivalentul clasic al Fecioarei Maria. Rafael, autorul *Madonei Dumnezeu* – cum o numea Eminescu –, Fra Angelico cu tablourile „*Încununarea Fecioarei*” și „*Madona umilinței*”, sau Botticelli cu „*Nașterea lui Venus*”, „*Primăvara*”, îi erau familiare: *Botticelli întristatul/ Mult vestitul florentin,/ Suflul dulce ca-nstelatul/ Cer de-al nopții farmec plin.../Și fecioarele lui pale,/ Visătoare frumuseți,/ Pe noianuri de petale/ Plâng de dorul altei vieți.*

Iubirea lui Petică este una arheică, arhetipală. Iubita lui are frumusețea unui înger căzut care trăiește o tulburătoare suferință. Arhetipul Fecioarei Maria este simbolul purității și frumuseții spirituale iar Maria Magdalena devine simbolul frumuseții și reînțoarcerii la puritate prin mântuire. Magdalena, ispășită de păcate, devine o palidă, tristă și tânără madonă, iar Fecioara Maria se transformă într-o *donna angelicata* renașcentistă. Dincolo de misterul religios *fecioara în alb* e simbolul purității, idealului și

ideii de perfecțiune de care se simte atras poetul. Versurile sale au o pietate coloristică renașcentistă asemenea unui tablou botticellian migrat din culoare în cuvânt: *Și pe frunțile plecate/ În ploioase rugi de sfinți/ Cade trista voluptate/ Din adâncii ochi de sfinți.*

Unul dintre contemporanii poetului afirmă că la originea mitului s-ar afla chipul unei tinere călugărițe pe care autorul o întâlnește într-o mănăstire din Sinaia pentru care face un *coup de foudre* care-l va urmări toată viața: *Pală-n rochia ei albă/ Sta fecioara ca un crin,/ Întrupare fină, dalbă/ Dintr-un vis de cherubin/ De sub greaua boltă parcă/ Tresări în mine lin/ Visul blândului Petrarca/ Îmbătat de cer senin.*

Poezia lui Petică este una a universului interior. La Petică acesta se configurează într-o patetică confesiune aidoma unei rugăciuni ce caută frumusețea în cuvinte, sonorități și ritmuri. El face deosebirea între *sonor și muzică interioară* deosebindu-se de instrumentalismul lui René Ghil, imitat de Macedonski, adoptând sunetul liric al viorii lui Verlaine: *Les sanglots longs/ des violons/ de l'automne/ blessent mon coeur/d' une langueur/ monotone*. Acesteia i se vor adăuga procedee tehnice specifice simbolismului: strofa asimetrică, versul liber, ritmul variabil corespunzător muzicii interioare, asonanța, refrenul, leitmotivul, armonia, rimele rare sau elaborate. Se simțea înrudit spiritual cu Eminescu și socotea că poeziile acestuia *Melancolie, Despărțire, De câte ori iubit, Când însuși glasul, Se bate miezul nopții*, pot fi considerate simboliste.

Petică împrumută mult din Eminescu mai ales în ciclul celor 20 de poeme intitulat *Fecioara în alb* care e o parafrază a temei din *Înger și demon* și o apropiere evidentă în privința lexicului și a imagisticii poetice. Și la unul și la celălalt mănăstirea cu arcu-i „cărunțit” e folosită drept cadru, fecioara pală înconjurată de făclii de ceară se află în rugăciune iar tragicul poet își așază fruntea idolatră pe piatra altarului. Petică a reușit să repună în circulație o serie de motive eminesciene uzate și perimate de epigonii săi printr-o exagerată folosire: balconul, noaptea, chitara, parcul pustiit, palatul cu coloane etc.: *Peste balconul de ghirlande/ Te apleci și stai pierdută-n vis/ Ca o coloană de lumină/ Într-un amurg de paradis.*

Deși născut la țară decorul poeziilor sale este unul citadin, cu castele, turnuri, havuzuri, parcuri și grădini în care răzbat ecouri de chitare, pianine, orgi și viori. Castelul este un arhetip spațial comun romanticilor, frecventat însă și de simbolisti datorită misterului pe care îl implică. Consistența lui geologică, așa cum spune Cătălin Stănculescu, îi asigură perenitatea prin forța și soliditatea ei. Este un loc inaccesibil și tainic dar și ocrotitor în egală măsură. Castelul e un spațiu monarhic în care trăiesc fecioare inaccesibile omului de rând. Ele sunt îmbrăcate în alb ca simbol al purității și inocenței.

Cunoscând semnificațiile culorilor, Petică știa că albul, prin lipsa lui de culoare, semnifică netulburarea Paradisului inițial dominat de puritate și adevăr, transfigurare și măreție. Floarea care i se potrivește este crinul care, în afara purității, mai semnifică iubire necondiționată și noblețe, fiind floarea regală care împodobește adeseori stemele heraldice.

Printre culorile preferate se află galbenul, culoarea caldă și calmă a luminii, simbolizând pământul cu frumusețile lui, și blondul. Blondul este culoarea aurului și a soarelui. Este o culoare ce indică inocența și puritatea copilăriei, dar și eleganță, seducție și farmec. Albastrul, o altă culoare des întâlnită, e legat de

spiritualitate, e simbolul adevărului și veșniciei lui Dumnezeu. De această culoare se leagă și misterul, nepătrunsul. Culoarea roșie este asociată cu iubirea înfocată și este reprezentată de trandafir, cel roșu fiind simbolul dragostei, puterii și vitejiei, iar cel roz, al grației și admirației. Violetul, combinație de albastru și roșu, simbolizează jertfa și spiritualitatea iar negrul indică decrepitul, întunericul și deznădejdea.

Alături de cuvânt, muzica este o coordonată esențială a simbolismului, lucru evidențiat în mod explicit de Verlaine: *De la musique avant toute chose*. Petică a deprins ca nimeni altul în epoca sa valoarea sugestiei, a muzicalității, a ritmului în poezie și a imaginii; muzica, în mod deosebit, prin limbajul ei special, fiind o expresie a inefabilului: *Cântarea care n-a fost spusă/ E mai frumoasă ca oricare/Misterul ei e o beție/De voluptoasă-ndurerare... Dar în cântarea fără nume/ Ascunsă-n negrele vioare/ E o tragedie tănuțită/ Plâng albe vise moarte-n floare*. Muzica însoțește cuvântul și-i continuă vraja alunecând într-un mister al neînțelesului etern prefigurându-l pe Blaga cu bine cunoscutele sale versuri: „și tot ce-i ne-nțeles se schimbă-n ne-nțelesuri și mai mari.”

Dacă pentru simboliști lumea este „o pădure de simboluri, ” eufoniile sunt ecouri îndepărtate ale universului transcendent reflectat în universul cotidian.

Instrumentele muzicale preferate de autor sunt vioara, pianul, flautul „magic” sau „de aur” și clopotul cu sunetul său liturgic. Acestea le adaugă sunetul autohton și elegiac al doinei din bătrâni.

Parfumul ca simbol poetic este o rememorare a unei ființe dragi sau a unor situații și evenimente deosebite. La Petică parfumurile sunt „subtile și clare”, de „flori pălite și uitate”, „adormite în file de psaltire”, „rătăcite” sau „cald-amețitoare”, „de blondă visătoare” sau de „blondă-namorată”. Împreună, toate aceste senzații eufonice, cromatice și olfactive, alcătuiesc sinestezii originale de mare expresivitate. Imaginile predominant vizuale și eufonice configurează sufletul unui om care aspiră către puritate, angelitate și divin.

Versurile lui Ștefan Petică ne dezvăluie o lume dincolo de realitate în care visul și nevoia de sacru sunt îngemănate. Poezia sa e străbătută de un veritabil onirism *avant la lettre*, visul fiind nu numai un mijloc de transcendență într-o altă lume, ci și „calea regală pentru a ajunge la cunoașterea sufletului” (Freud) sau „un simbol al cunoașterii individuale înrădăcinat în intimitatea conștiinței și care iese din controlul propriului ei creator” (F. Gaussen): *Dar mă întorc din lunga cale/ De visuri roșii sângerată/ Mi-e dor de-un cântec plin de jale/ De-o adiere parfumată*. Onirismul poeziei sale îl apropie de misterul morții ca sfârșit al ființei și al visului deopotrivă.

Există la Petică o contopire a eului poetic cu esențele lumii metamorfozate în simboluri ale unei lumi lipsite de speranță: *Visul*, arată Albert Béguin, *ar fi locul ideal al unei integrări absolute, căci aici e posibilă unirea ființei individuale cu cea universală*. Poezia sa creează o atmosferă ontologică a tăcerii totale ce se scufundă într-un abis insondabil: *Adâncul întuneric se-ntinde ca-ntr-un vis,/ Și nici o licărire în zare nu s-arată/ Vestind speranța pală ce turbură și-mbată./ Fântâna e o noapte, tăcerea un abis*.

Poezie de evocare și sugestie, poezia sa găsește în cuvântul nerostit, în tăcerea versului, potențialități superioare cuvântului declamat: „Cântarea care n-a fost spusă/ E mai frumoasă ca oricare”... Acesta era, de altfel, dezideratul suprem al simboliștilor de a sugera prin gol și tăcere misterul nirii ființei cu întreg universul, cu cosmosul, lucru pe care cuvântul nu-l poate exprima.

Visele sale sunt, cu rare excepții, torturante, cadrul e cosmic, autorul trăiește drama singurătății, a învinsului care experimentează asceza și extazul mistic, a omului dominat de abisul neîmplinirii.

Visul simboliștilor este deosebit de cel al romanticilor care îl concep ca o evadare în natură implicând o atmosferă de

comuniune cu aceasta. La Petică „plâng albe vise moarte-n floare” și „moartea era suprema așteptare” în timp ce la Eminescu visele aduc, uneori, fericirea și iubirea: *Vom visa un vis ferice/ Îngâna-ne-vor c-un cânt/ Singuratice izvoare/ Blânda batere de vânt*.

Natura lui Petică este resimțită ca un topos ce-i intensifică sentimentul de tristețe și singurătate. Iată un fragment dintr-un pastel nocturn care ar face cinste oricărei antologii a marilor cântăreți ai naturii: *Afară-i întuneric.Încet, mărunta bură/ Din cerul greu ca plumbul se cerne amorțiu/ Iar noaptea e ca moartea pe sufletul pustiu/ Și eu mă duc-nainte, pierdut în ceața sură*.

Relația estetică cu lumea este intermediată la Petică de misterul rugăciunii văzută de poet ca singura salvare a sinelui. Uneori aceasta dispăre iar singurătatea sa ia dimensiuni tragice simțindu-se total abandonat de lumea telurică dar și de divinitate: *Bătui la porțile străine/ Și-nchise porțile-au rămas/(...)Rugai icoane-ndurătoare/Și reci icoanele-au rămas*.

Singurătatea ia uneori proporții apocaliptice careucid însăși dorința de a crea: *Și cel merit să ducă dorul/ Cântării sfinte și alese/Își simte inima cuprinsă/ De suferinți neînțelese/ În flacăra nemistuită/S-aprinde sufletul și arde/ Și moare dornic de misterul/ Cântării stranii de pe coarde*. E momentul când seraficul poet încearcă un sentiment de răzvrătire: *Ah, când în inimi zbuciumate/ Orice dorință încet se curmă,/ Zdrobiți vioara fermecată./ Grozav e cântecul din urmă*.

Plecarea păunilor-ca simbol al frumuseții și protectori ai iubirii-lasă în urmă o lume golită de visuri, idealuri și speranțe având în față doar spectrul morții:*Poeme dulci de vise, poeme de petale./ Ce mor în tremurarea din mintea-ne pribeagă!/ Departe trec păunii cu strigăte de jale*. În urmă rămân doar corbii care parcă anticipează extincția universală *Ha, corbii s-adunară strigând în depărtare/ Căci pradă lor gătiram din trupul prihănit/ Ce sta întins și rece în turnul părăsit/ Și moartea era visul suprem de așteptare*.

Tentația evadării în alte spații geografice, preluată și dezvoltată ulterior de Minulescu, este îmbrățișată și de Petică: *În ochii bieților pribegi,/ Veniți din mândre depărtări./ Sclipește vag melancolia/ Și nostalgia altor țări./ Hrănit de-albastrul nesfârșit/ Din luminatul firmament,/ Nedeslușit îmi flutуреază/ În minte-un vis de Orient*.

Din punct de vedere stilistic Petică este un maestru al cuvântului. De la exprimări memorabile ca: *vom merge-n pribegie pe aducerile-aminte* sau false opoziții: *eu sunt un imn duios ce plânge pe triste note de viori/Tu, pari o visare albă, clară, elegiacă de poet*, se ajunge la metafore în cascadă: *iubito, tu, floare fatală, floare aleasă, foare-nfocată, floare de vise* și la sinestezii de aleasă frumusețe: *umbra cade topită în azur, și-n albe petale suava-i făptură, visuri blonde-n ochi senini, visurile stinse din suflete ostenite*. Oximoronul este și el prezent în forme insolite: *tristă voluptate, negre flăcări, voluptoasa-ndurerare*.

Poetul legitimează repetiția, refrenul și leitmotivul ca obsesie a unui anume motiv psihic: *Cei care pleacă sărută așa trist*. Prin reluarea lui la sfârșitul fiecărei strofe, versul devine acaparant stărnind ecouri puternice de empatie între autor și cititor.

Neînțeles și neapreciat la justa sa valoare de contemporani, Petică este terorizat de ideea că versul său se va pierde cu toată comoara de mistere ce-o conține: *În vorba mea de glume înflorită/ Sunt lucruri care par de mult știute/ Deși viața lor e chinuită/ De para unei lumi necunoscute./ Dar ce vă pasă ? Râsul zgomotos/ Ajunge să vă-mbete de plăcere/Și viersul meu se pierde dureros/Cu dulcea sa comoară de mistere./ De-aceea prin mulțimea ghiftuită/ De râsul plămădit de mine însumi,/ Deși trecând cu fruntea încrețită./ Eu râd ca nu cumva să-mi aud plânsu-mi*.

Meritele poeziei lui Ștefan Petică sunt incontestabile. A tăiat fâgașuri noi, a curățit terenul pentru marii lirici ce-i vor urma: G. Bacovia, I. Minulescu, Șt. O. Iosif, Dimitrie Anghel, O. Goga și, chiar, L. Blaga și Ion Barbu.

SIMION BOGDĂNESCU

TRATARE ÎN RĂSPĂR DA FINE AL CAPO

Nu întâia oară, dar acum în mod expres, am citit cartea de poeme „Sub pleoapa tresărinde unde” (a cincea, ca al cincilea deget al mâinii care scrie!) – după „Hieroglifă în zenit”(2016), „Cui am trebuit mai mult”(2017), „Altor file”(2018), „Dincolo de Alpha Centauri”(2019), în sens invers, de la coadă la cap! Și culmea! Citită de la coadă la cap, această lucrare artistic-literară, de poeme vizionar-ermetice, mi-a impus o comparație (păstrând proporțiile, genul și specia!) cu opera cantemiriană „Divanul sau Gîlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul”(1698).

Poeta Georgeta Popovici Strat, platoniciană-neo dar și creștină, la modul vizionar și ideatic, iese din Androgin și tot încearcă să-l refacă, dar sub această ipostază își pune propriul trup în discordie cu propriul suflet. Poema „Trupul cu sufletul meu se certa” e mai mult decât emblematic și evident: „Trupul cu sufletul meu se certa/ Sunt prizonierul tău suflete hain//Ba nu/ Ești temnicerul/Eu sunt în tine ferecat/Dac-ai uitat întrebă cerul//Dar gândul a apărut zicând/Lasă-i pe ei în pace/ Eu îți sunt salvatorul”.

Estetic, eul liric se situează la limita sau confluența trăsăturilor de lirism confesiv romantic târziu și elemente de modernitate fie ermetice, fie vizionare rimbaldiene, prin dereglarea tuturor simțurilor, dereglând astfel și imaginile de la vertijele fixate, până la viziuni de pictură cubistă à la Pablo Picasso. Ilustrativ este, sub acest aspect, poemul „Parcă anume”, din care extrag aceste versuri: „Parcă anume/Un deget așezase între ochi și lume/Să își ascundă văzul/Perpendicular căzând din ochiul stâng/Grabei secunde/Dar ea/nestingherită se muta/Pe foaia jumătate ruptă/Să-i înfășoare zâmbetul amar.”

Ideatic, trecerea ireversibilă a timpului stă ca motiv dominant, alături de leitmotivul ochiului, persistent stănescian („Atât cât pot cu ochiul meu”), un „ochi al plasei” („Aerul”), „ochiul ochilor tăi”, ochiul ce-ar putea cuprinde adâncul oceanului, ochiul divin ca în ultima strofă, admirabilă, din poezia „Privește ochiul meu spre ochiul tău”: „De aș putea răspunde măcar mie/Aș arunca mănusa și ochelarul greu/ Ca-n ochiul tău pupila-mi a se prinde/Cum flautul tăcerii de Dumnezeu.” Tot stănescian ori țuculescian, poeta însuși lanțuri de ochi: „Însă din 12 ochi/Se pare c-am zărit/Cum clipa sieși ne împarte”(„Planetă rătăcită”).

Actul artistic, în cazul creatoarei de față, se manifestă premeditat. Stările emoționale sunt sever controlate de intelect, în așa fel încât Georgeta Popovici Strat se simte în largul ei în ipostaza de gânditoare (nesistemizat, filosoficește) asupra, mai ales, a interiorului (în conștiință!), dar și asupra exteriorului surprins în două sfere semantice bine determinate:

1. aura cosmică astronomică (și aici legătura se face cu anteriorul volum „Dincolo de Alpha Centauri” – *zenit, cer, spațiu, ani-lumină, nebuloasă, lună, soare, sideral, quasar, stele, Steaua Polară, Univers, navetă spațială, luceafăr, Lacteea albă,*

colaps, Pleiade, Carul Mare, planetă, praf interstelar, gaură neagră...

2. lexic actual pandemic (mai puțin reprezentat și ironic și metaforic utilizat): *cupă de covid, chip de virus, Sars-cove, scame pentru mâine, tulpină de vaccin, carantină, mască* (ciudată).

Egală cu sine însăși, de la carte la carte și de la poem la poem, autoarea adaugă, *strat cu strat*, viziuni personale (unele halucinatorii) și construcții morfo-sintactice, de regulă greoaie (ca să ne menținem în „Divanul” lui Cantemir!), generând acel ermetism filologic (G. Călinescu) nu totdeauna pe înțeles și binefăcător – ducând la blocaje de sens și, implicit, emoționale: cuvintele în sintagme nu mai reușesc să transmită emoția. De-o pildă, chiar *tresărinda undă*, primul poem, considerat *ars poetica* în sensul perioadei interbelice, unește sintactic două verbe, unul la gerunziu, altul la infinitiv: „Lumină din lumină rug arzând/A mă cuprinde”. Sau în poemul „Căror strune”: „Care searbădă pornire/Bate clipei negre cuie/A pătrunde peste fire/ Coborând în tot ce suie” (să pătrundă). Exemplele sunt numeroase și, după a mea înțelegere, asemenea exprimări trebuie îndepărtate sau înlocuite, în chip fericit, pentru că, nu-i așa?, acolo, după Hölderlin și Heidegger, „locuiește poetul”.

Starea poetică a Georgetei pare a se trage din existențialism și poate din acea *Die Sorge* (grija), teama heideggeriană. De exemplu, „Cum gândului mentalul colectiv”: „Dacă mă tem iar de ceva/Mă tem de clipa când nu-ți va mai fi teamă/De teama ta/A mea/A celuilalt...”

Ca și Nichita Stănescu, poetesa noastră încearcă să atingă Absolutul prin imaginea mâinilor-luntre apucătoare de Tot. Zice Georgeta Strat: „Îi crește pofta degete în plus/Mai mult a-l prinde/mai greu ca înainte să atârne”(„Te-ai scuturat de tine însuși”). Zicea Nichita în a Șaptea Elegie: „Întind o mână, care-n loc de degete/are cinci mâini./care-n loc de degete/au cinci mâini care/în loc de degete/ au cinci mâini...”

Dincolo de orice verb chinuit, dincolo de dincolo (*dincolo de disperare*, zice Lucian Vasiliu), ea ne propune, în conștiință, fără invazii în și sub-conștient: „un text ce vede că-l aud/și-aude că îl văd...”, încât se poate întreba: „de unde atâta tăcere?”

Deși cultivă cu lejeritate versul liber modernist, în certe împrejurări, autoarea creează rime rare, bogate, semn că ar putea recupera cu succes versul clasic tradițional. Chiar m-au surprins unele sonorități negăsite la alți meșteri ai „potrivirilor de cuvinte” de la sfârșitul versurilor: *perfid/covid; șir/safir; țes/eres; transparentă fașă/ochii tăi de pașă/lui/Crăciunului; zigzag/vag; talanți/elefanți; lăptos/Hristos; aceea/Galateea; cuiul/întâiul; verb/acerb;gust/robust etc.*

Cartea de poeme „Sub pleoapa tresărinde unde”, semnată de poetesa Georgeta Popovici Strat, reprezintă o convorbire a sufletului cu trupul și cu singurătatea fiecăruia dintre noi, realizând o eminescianizare a verbului trecut în și dincolo de timp.

MIHAI POPA*

ASOCIAȚIA „MYOSOTIS” DIN BÂRLAD

Myosotis este termenul cu care în limba greacă se (de)numesc florile de nu-mă-uita, flori care ascund în gingășia și în parfumul lor subtil o discretă invitație la a-i păstra în câmpul preocupărilor noastre și pe cei care nu se impun atenției prin spectaculos, prin nivelul de adaptare la ceea ce este validat, apreciat și promovat de contextul social al momentului; pe cei mulți, modești în posibilitățile lor de a surprinde prin formă, dar nu de puține ori impresionanți prin conținut.

Asociația „Myosotis România” oferă de 25 de ani locuitorilor comunității noastre servicii de asistență socială, educațională și medicală.

Istoria asociației începe într-unul dintre spitalele din Bârlad, când doamna Carol R. Daniel, aflată într-o vizită privată în România, a dorit să-i viziteze pe cei bolnavi: „Sunt profund impresionată de suferința voastră. Mă voi întoarce să fac ceva în sprijinul vostru.” Răspunsul pe care l-a primit a fost: „Mulți ne vizitează, toți spun asta și toți ne uită de îndată ce au ieșit din curtea spitalului”. „Eu nu vă voi uita!” – a fost răspunsul și angajamentul profund pe care această doamnă și l-a asumat în fața propriei conștiințe și în fața lui Dumnezeu. Întoarsă în Marea Britanie, a solicitat pensionarea anticipată și s-a dedicat angajamentului făcut în România, înființând o asociație umanitară britanică și angajându-se într-o muncă continuă de strângere de fonduri pentru cei uitați din această parte a țării. A numit asociația „The Myosotis Trust” și a revenit în Bârlad, unde a înființat și „Asociația Myosotis România”, pentru a crea cadrul legal pentru ajutorarea sustenabilă a femeilor și familiilor din ghetourile orașului și a copiilor internați în secția de neuropsihiatrie infantilă din cadrul spitalului TBC Bârlad. Pentru acestea dintâi a înființat un centru de planificare familială și a oferit, cu sprijinul unui grup de liceeni din oraș mândri de statutul de „voluntar”, educație non-formală și integrare socială copiilor acestor familii. La Spitalul TBC a transformat un salon într-o cameră de joacă dotată adecvat nevoilor de stimulare psihică, socială și comportamentală ale copiilor cu dizabilități și a declanșat schimbarea în viața acelor copii, culminând cu momentul în care aceștia au fost pregătiți pentru a fi integrați în familii de plasament, conform prevederilor legale ale statului român.

Tot în această perioadă, „Asociația Myosotis România” a promovat în comunitatea noastră o schimbare de perspectivă în privința activităților pe care tinerii le pot desfășura în timpul liber și a introdus în rândul liceenilor noțiunea de voluntariat.

În urma prezentărilor susținute în fața liceenilor bârlădeni s-a format un grup de voluntari – printre ei, și fratele meu, elev al Liceului Pedagogic – cu misiunea de a transforma timpul petrecut în saloane în timp plăcut, prin activități ludice și educaționale în camera de joacă a spitalului.

Am început să fac voluntariat în octombrie 1998 la îndemnul fratelui și părinților mei. La acel moment prietenii mei nu înțelegeau de ce fac asta și îmi amintesc cât de greu era să împărtășesc cu ei și cu familia largită experiențele prilejuite de interacțiunea cu persoanele cu dizabilități, cu grupul de voluntari și cu persoanele din Marea Britanie cu care mă întâlneam. Rezerva mea venea din faptul că, de fiecare dată, eram în van pus să demontez prejudecata potrivit căreia, în spatele acestor proiecte, există o agendă ascunsă, păguboasă pentru mine. Eu simțeam cu toată convingerea că această prejudecată era nedreaptă și lipsită de adevăr.

Din fericire, acum, la mai bine de 20 de ani distanță,

bârlădenii s-au vindecat de prejudecățile pe această temă. Tinerii sunt încurajați și susținuți să facă voluntariat, rolul acestui tip de activități în formarea și dezvoltarea personală și profesională a fiecăruia dintre noi este mai bine cunoscut și înțeles, școlile din oraș își încurajează elevii să se implice în acțiuni sau proiecte de voluntariat. Schimbarea de perspectivă a venit firesc, în acord cu evoluția societății noastre și a felului în care oamenii înțeleg să adere la valori democratice precum cetățenie activă, responsabilitate socială, respect pentru diversitate etc. Dar, în ceea ce privește orașul nostru, este onest să recunoaștem rolul pe care proiectele Centrului de Tineri Voluntari al „Asociației Myosotis România” l-a jucat în modelarea atitudinii față de voluntariat și voluntari. La acel moment nu știam că eram unul dintre sutele poate chiar miile de voluntari ce urmau să „înfrumusețeze” Bârladul.

Treptat am devenit coordonatorul grupului de voluntari, membru al echipei manageriale și, alături de colegii mei, am diversificat activitățile asociației. Sub îndrumarea doamnei Carol Daniel, am construit proiecte capabile să ofere răspunsuri tot mai bine articulate la nevoile specifice ale segmentelor vulnerabile ale populației din comunitatea noastră. În prezent, la nivelul orașului, reprezentarea socială a bârlădenilor cu privire la „Asociația Myosotis România” face trimitere la persoanele cu dizabilități, la proiectele de voluntariat și la serviciile medicale oferite în centrul de sănătate.

În urma activității mele profesionale de până acum, întotdeauna am găsit greu cuvintele potrivite care să exprime satisfacția imensă de a-i putea ajuta pe cei aflați la nevoie, sentimentul sublim care ne îndeamnă, atât pe mine cât și pe colegii mei să continuăm ceea ce facem.

Viziunea asociației este ca în Bârlad fiecare individ să aibă acces la informațiile necesare accesării drepturilor individuale și la sprijin pentru asumarea sănătoasă și eficientă a responsabilităților din familie și din societate. Bazându-se pe valorile moral-creștine, proiectele „Asociației Myosotis România” educă tânăra generație să-și dezvolte abilități congruente cu valorile civice și să-și asume responsabilități în comunitatea din care face parte.

Pe măsură ce activitățile asociației s-au diversificat și au reușit să impacteze viața unui număr din ce în ce mai mare de oameni, a devenit tot mai vizibil faptul că dezvoltarea capacității asociației de a răspunde eficient nevoilor comunității impune elaborarea de planuri strategice cu orizonturi temporale de 5 ani. Fiecare plan strategic operaționalizează la nivel de activități și obiective specifice cele cinci obiective strategice ale „Asociației Myosotis România”: consolidarea unei organizații solide care să reprezinte interesele tuturor bârlădenilor; înființarea și administrarea de locuințe protejate în care tinerii cu dizabilități pot avea o viață normală, într-un mediu familial care să promoveze interacțiunea în comunitate și să ofere sprijin pe termen lung; cultivarea spiritului de responsabilitate socială în rândul tinerilor și pregătirea liderilor generațiilor viitoare; furnizarea serviciilor din sfera medicală pentru a acoperi lipsuri prezente în sistemul medical de stat; livrarea serviciilor educaționale și terapeutice specializate pentru copii și tineri cu dizabilități.

În prezent „Asociația Myosotis România” oferă comunității locale patru proiecte distincte:

Centrul de Zi pentru copii cu dizabilități „Casa Esme”, înființat în anul 2005, a înglobat experiența acumulată de

Asociație în lucrul cu copiii cu dizabilități începând cu anul 1998, când a fost înființată camera de joacă din cadrul spitalului TBC Bârlad. Din acel moment, 16 specialiști au oferit servicii unui număr de aproximativ 250 de copii cu dizabilități, cei mai mulți beneficiind de servicii adecvate pe intervale de timp mai mari de 4 ani.

În prezent, peste 50 de copii sunt integrați în programul de activități al acestui Centru, susținut de o echipă multidisciplinară formată în acest moment din 6 specialiști. Scopul activității lor este de a facilita integrarea socială și școlară a copiilor cu dizabilități, prin valorificarea resurselor personale și prin identificarea și activarea, la nivelul familiilor, a resurselor ce pot contribui la o dezvoltare optimă, armonioasă.

Lista serviciilor oferite în „Casa Esme” cuprinde cel puțin următoarele: identificarea nevoilor și a resurselor individuale ale copiilor; activități de recuperare psiho-socio-comportamentală ce presupun: stimularea abilităților de socializare și a competențelor de interacțiune, a deprinderilor de autonomie, activități logopedice, stimulare cognitivă, dezvoltare emoțională, dezvoltarea motricității fine și grosiere, stimularea creativității, dezvoltarea deprinderilor școlare. Li se adaugă: activități recreative și de petrecere a timpului liber; consiliere și suport pentru părinți; acțiuni de optimizare a atitudinii populației cu privire la persoanele cu dizabilități.

Centrul rezidențial de tip Locuință maxim protejată pentru persoane adulte cu dizabilități, numit „Casa Trandafirilor”, și-a început activitatea în anul 2012. Este un exemplu privind modul în care persoanele cu dizabilități pot avea o viață frumoasă și echilibrată în familie. În acest moment, de serviciile sale beneficiază 5 tineri cu vârste cuprinse între 30 și 35 de ani, care suferă de deficiențe funcționale grave pentru care necesită permanentă supraveghere.

Pentru „Casa Trandafirilor”, rațiunea de a fi este de a oferi beneficiarilor ei șansa de a trăi o viață cât mai aproape de normal, urmărindu-se, în egală măsură, dezvoltarea abilităților de autonomie personală a beneficiarilor ei și integrarea lor socială, culturală și profesională.

Serviciile oferite: integrare/ reintegrare socială; găzduire și îngrijire personală; asistență medicală, psihologică, socială și educațională; recreere și activități educativ-culturale; terapie ocupațională și pregătire pentru integrare profesională; optimizarea deprinderilor de viață independentă prin implicare în activitățile de zi cu zi.

Centrul de Sănătate Myosotis, primul proiect pe care „Asociația Myosotis România” l-a oferit comunității, a fost înființat pentru a oferi bărlădenilor – în special celor care se înscriu în grupurile vulnerabile sau expuse riscului de marginalizare socială – servicii din sfera medicală de o manieră care să acopere lipsurile existente în sistemul medical de stat.

În acest moment, cei care se adresează Centrului de Sănătate Myosotis pot beneficia de următoarele servicii: consiliere și planificare familială, distribuirea gratuită de contraceptive;

program de educație antenatală; servicii medicale de specialitate prin cabinetul de obsetretică-ginecologie; campanii de informare și promovare a sănătății în Bârlad și în satele învecinate.

Centrul Tinerilor Voluntari este răspunsul pe care Asociația Myosotis România îl oferă nevoii comunității de a dezvolta potențialul tinerilor, oferindu-le posibilitatea de implicare activă în proiecte bazate pe principiile și valorile cetățeniei active și încurajându-i să fie responsabili și să ia atitudine față de problemele comunității.

Încă din anul 1998, Asociația a recrutat voluntari din rândul elevilor de la liceele bărlădene. În cei peste 20 de ani de activitate, aceștia au lucrat cu copii din ghetouri, copiii abandonati în secția de neuropsihiatrie infantilă a Spitalului municipal, copiii seropozitivi din Centrul de Plasament „Elena Farago”, Bârlad, copii din familii cu statut economic precar și risc de excluziune socială, copii cu părinți plecați la lucru în străinătate, copii din zone rurale învecinate orașului nostru și, nu în ultimul rând, beneficiarii celorlalte proiecte ale Asociației Myosotis România, respectiv copiii și tinerii cu dizabilități.

Pe parcursul activității de voluntariat, tinerii au ocazia de a se înscrie și parcurge nivele din cadrul programului *The Duke of Edinburgh's International Award*, Asociația noastră fiind unitate operațională acreditată pentru a livra acest program. Award-ul este prezent în peste 140 de țări, oferind tinerilor posibilitatea să își demonstreze dezvoltarea personală și progresul realizat într-un cadru internațional recunoscut. În România, programul se desfășoară sub patronajul Majestății Sale Margareta, Custode al Coroanei Romane.

Una dintre tradițiile proiectului „Tineri Voluntari” - tradiție al cărei start s-a dat în vara anului 2000 și care, cu câteva excepții bine argumentate, a reușit să „bifeze” fiecare an scurs de atunci - este organizarea taberei anuale de vară – proiect ce aduce împreună, în experiențe cu puternic caracter formativ pentru toți cei implicați: voluntari, beneficiari și angajați. Pentru voluntari, amintirile despre taberele de vară definesc și dau adevărata savoare experienței de voluntariat, prin ineditul lor și prin puterea de a-i scoate din zona de confort și a-i provoca să-și descopere resurse dincolo de ceea ce considerau a fi limita lor personală. „Voluntariatul presupune un fel de sport extrem care vine la pachet cu o viziune diferită asupra vieții” - a observat unul dintre ei.

În anul 2018, după 22 de ani în care s-a pus în slujba locuitorilor acestui oraș, fondatoarea și președinta „Asociației Myosotis România”, a primit, la inițiativa Consiliului Municipal Bârlad, titlul de Cetățean de Onoare al orașului.

Pentru mine, a fost întotdeauna o bucurie și o onoare să fiu parte din echipa Myosotis, pentru ca, alături de colegii mei și împreună cu doamna Carol R. Daniel, să oferim o oportunitate pentru schimbare în comunitatea noastră.

* Mihai Popa este Director General al „Asociației Myosotis România”.

VIAȚA ACADEMIEI

- urmare din pagina 2 -

Marti, 27 aprilie 2021, trei membri ai Academiei Bărlădene: Elena Monu, Oana și Dragoș Guzgan, au avut o întâlnire în Iași, la sediul Editurii Junimea din grădina Copou, cu bărlădeanul Lucian Vasiliu, directorul prestigioasei edituri și coordonator al revistei *Scriptor*. Cu acest prilej, Academia Bărlădeană a primit din partea Junimii o nouă donație importantă de cărți și reviste.

De la stânga la dreapta: Lucian Vasiliu, Elena Monu, Oana și Dragoș Guzgan.

Joi, 13 mai 2021, când Muzeul „Vasile Pârvan” a omagiat personalitatea lui Alexandru Ioan Cuza, la comemorarea morții domnitorului (Heidelberg, 15 mai 1873), s-a lansat cartea muzeografului Iulian Marcel Ciubotaru, „Correspondența

În prim-planul imaginii: Elena Monu.

Principelui Al. I. Cuza reflectată în fondul de manuscrise al Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” din Iași. Cartea cuprinde un număr de treizeci și trei de scrisori și depeșe primite de Domnitor în perioada 1859–1866 de la miniștrii săi, multe în limba franceză, unele criptate. În cuvântul său, Elena Monu a adus un argument mai puțin cunoscut privind locul de naștere: o pagină din lista cetățenilor Vienei din 1867, care se referă la datele personale ale domnitorului exilat, cu mențiunea clară: locul nașterii – *Berlad*.

Sus: autorul cărții acordând autografe;
jos: două documente publicate în volum.

Vineri, 21 mai 2021, ora 12, la mormântul familiei Epureanu din Cimitirul „Eternitatea”, Școala gimnazială „Principesa Elena Bibescu” a organizat omagierea patroanei spirituale a școlii, tradiție începută la 18 octombrie 2002, când Academia Bărlădeană a organizat un amplu program de

Participanți la omagiere (imagine parțială).

Maricela Popa, director al Școlii în anul 1 al omagierii Principesei;
Elena Monu, Ionel Dumitrașc, fost director al Școlii;
pr. Adrian Țapu, parohul Bisericii „Sf. Gheorghe”

manifestări, la împlinirea unui secol de la moartea talentatei fiice a marelui om politic și de stat Manolache Costache Epureanu. În fața unui public format din cadre didactice și elevi ai școlii, după convenita slujbă religioasă, Elena Monu a evocat figura luminoasă a acestei mari artiste, virtuoz al pianului și iubitoare a neamului, informând auditorul despre casele și locurile din Epureni, Bârlad și Iași, existente sau dispărute, de care Elena Bibescu și-a legat numele prin „bucuria eternelor reîntoarceri” (C.D. Zeletin).

Vineri, 28 mai și sâmbătă, 29 mai 2021, membri ai Academiei Bârlădene au participat la o parte din manifestările Sesiunii internaționale de comunicări științifice a Muzeului „Vasile Pârvan”. Astfel, în prima zi, la ora 13.00, scriitorul Lucian Vasiliu, directorul Editurii Junimea și doctorul

În stânga: Mircea Mamalaucă, Lucian Vasiliu, Alexander Rubel; în plan secund, pot fi recunoscuți: Nicolae Crețu, Simion Bogdănescu, Alina Butnaru, Elena Popoiu, Elena Monu.

Alexander Rubel au lansat volumul „Peregrinările lui Ernst Christoph Döbel printr-o parte a Europei în anii 1830–1836”. Volumul îi interesează în mod direct pe bârlădeni pentru că aduce informații inedite despre istoria târgului și a zonei din anii 1830-1831, când autorul a petrecut o vreme la Bârlad, lucrând la un atelier ce producea trăsuri. În continuare, Lucian Vasiliu a prezentat cele mai recente apariții ale Editurii Junimea, insistând pe volumul memorialistic propus spre publicare de Academia Bârlădeană: Elena Th. Emandi, „Din anii de durere”, apărut, deloc întâmplător, în anul Centenarului

Elena Monu, Lucian Vasiliu și ing. Valeriu Popa, membru fondator al Academiei Bârlădene.

Marii Unirii din 1918. Mulțumindu-i lui Lucian Vasiliu pentru receptivitatea și empatia față de valorile bârlădene, Elena Monu a pledat cauza acestei cărți cu dublă valoare, artistică și documentară, amintind suferințele și tragediile românilor în anii de cumpănă 1916–1918 evocați în paginile cărții. **Vineri**

după-amiază și sâmbătă dimineața, în cadrul secțiunii literare a Sesiunii, conduse de Alina Butnaru, avându-l ca invitat special pe prof. univ. dr. Nicolae Crețu, participanții au urmărit cu interes un film documentar ce conține un interviu cu C.D. Zeletin, realizat în anul 2011 de Elena Ilie, muzeograf la „Casa Perpessicius” din Brăila. Filmul este emoționant pentru bârlădeni și Academia Bârlădeană pentru că ni-l readuce în fața ochilor pe mentorul și Președintele nostru de onoare.

Sâmbătă, 5 iunie 2021, ora 11, la Biblioteca Municipală „Stroe S. Belloescu”, poetul Simion Bogdănescu a prezentat, împreună cu Teodor Pracsii și Laurențiu Chiriac, volumul de versuri *Sub pleoapa tresărindei unde* de Georgeta Popovici Strat.

Cristina Vizitiu, organizatoarea evenimentului, Teodor Pracsii, poeta Georgeta Popovici Strat, Laurențiu Chiriac, Simion Bogdănescu.

Vineri, 11 iunie 2021, ora 16, profesorul de istorie Cătălin Lupu și-a lansat volumul *Influențe bizantine în arta moldovenească. Studiu de caz: Biserica Domnească*. Gazdă a fost Biblioteca Municipală „Stroe S. Belloescu”, iar moderatoare, Cristina Vizitiu, directoarea instituției. Elena Monu, reprezentanta Academiei Bârlădene, a venit cu informații privitoare la istoria Bârladului, cu precădere a Bisericii Domnești, iar profesorul Gheorghe Gherghe a revenit la ipoteza sa privind vechimea bisericilor Domnească și Ovidenii.

Sâmbătă, 12 iunie 2021, ora 11, Academia Bârlădeană a onorat *Zilele Culturale ale Bârladului* printr-un eveniment deosebit, organizat în foaierea Teatrului „V.I. Popa”. Este vorba de o dublă lansare de carte a poetului Simion Bogdănescu, autorul volumelor de versuri apărute în 2020: „Nesfânt” și „Delir după Rahmaninov”. Invitați: Valeriu și Mariana

Protagonistul evenimentului: Simion Bogdănescu (al treilea din stânga) și invitații săi: Teodor Pracsii, Valeriu Stancu, Theodor Codreanu.

Stancu, Theodor și Lina Codreanu, Teodor Pracsii și Daniela Oatu. Au prezentat: Valeriu Stancu, directorul Cronedit, care a publicat mai multe volume ale lui Simion Bogdănescu, Theodor Codreanu și Teodor Pracsii. Elena Monu a moderat

evenimentul, la care a participat și dl. Dumitru Boros, Primarul municipiului. A vorbit despre cele două volume și a citit din poeziile sale poetul Simion Bogdănescu, care a oferit, în încheiere, autografe participanților. Manifestarea a cuprins frumoase și inspirate inserțiuni muzicale susținute de apreciatul Grup „Ecou”, alcătuit din elevi ai Școlii gimnaziale „Episcop Iacov Antonovici” și ai Colegiului Gh. Roșca Codreanu”,

Teodor Pracsii, Valeriu Stancu, Simion Bogdănescu, Elena Monu, moderatoarea reuniunii.

Imagine de sus, parțială, a foaierei teatrului, cu participanții la manifestare.

pregătiți de prof. Cornel Pleșu; soliștii Claudia Botaș, Raluca Bejenariu și Luca Mastacan au interpretat cântece pe texte poetice, între care poemul „Minte-n părere” al lui Simion Bogdănescu, pus pe note de Constantin Nițuc.

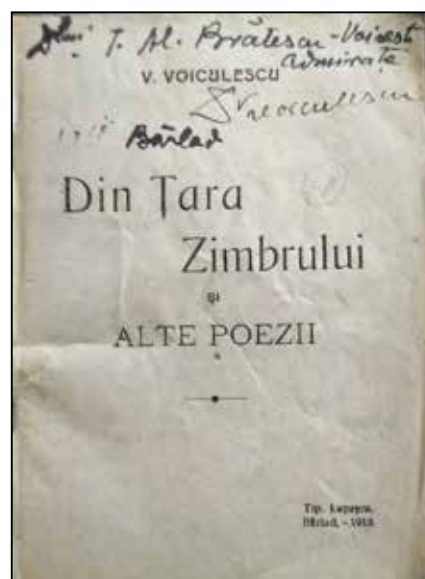
Marti, 15 iunie, 2021, de ziua comemorării Poetului, Centrul cultural „Mihai Eminescu” a organizat o manifestare omagială, *Eternul Eminescu, 132 de ani de la moarte*. Invitată din partea Academiei Bârlădene, Elena Monu a vorbit despre legăturile poetului cu o personalitate bârlădeană cunoscută, omul politic și de stat Manolache Costache Epureanu, care l-a apreciat pe Mihai Eminescu și l-a susținut într-un moment

Participanți la omagierea Poetului la Centrul Cultural „Mihai Eminescu”; în dreapta imaginii, Elena Monu și Geta Modiga, organizatoarea manifestării.

greu al vieții poetului, prin numirea lui în anul 1877 ca redactor-șef la ziarul conservator *Timpul*. Tot acestei susțineri i se datorează rămânerea poetului în această funcție timp de șase ani. La dispariția omului politic bârlădean (7/19 septembrie 1880), poetul a scris un emoționant necrolog dedicat protectorului său (vezi pagina 4).

Cronicar

Prețiosul volum al lui V. Voiculescu, scris și editat la Bârlad în 1918, la Tipografia Lupașcu. Se află în colecția d-lui Cristinel Popa, „consătean” al poetului, proprietarul Galeriei de Artă „Dada & Dada”.

IN MEMORIAM

A plecat spre *ceruri 'nalte* distinsa doamnă **ELENA UNTARU ISTRATI**, fidelă cititoare a revistei noastre, susținătoare și admiratoare ferventă a Academiei Bârlădene, a tradițiilor locului, a vieții culturale a orașului natal. Ne vor rămâne în memorie cuvintele de mulțumire și de laudă, pe care ni le adresa, lunar, la primirea revistei, de regulă telefonic, alături în scris, ca însoțire pentru prețioase daruri în cărți trimise nouă, prin poștă, de la Pontul Euxin unde locuia – fizic, pentru că sufletește, era pe mai departe bârlădeancă –: „Vă mulțumesc pentru tot ce faceți! Dumnezeu să vă dea sănătate și putere!”, ne spunea sau scria, semnând *Ileana Istrati*.

Între darurile oferite bibliotecii Academiei Bârlădene de către neprețuita noastră cititoare și prietenă, aflăm un François Villon, *Balade și alte poeme*, traducere de Dan Botta, prezentare de Tudor Arghezi, ediție din 1956. Evocăm, așadar, recitând în gând versurile-i nemuritoare, *Balada Doamnelor de altădată*, cu tristețea întregă a momentului de-acum, la despărțirea de o dragă prietenă...

SIMION BOGDĂNESCU DESPRE... SIMION BOGDĂNESCU

...Sunt două cărți de poezie apărute-n pandemie: unul, *Nesfânt*, la Editura Junimea, apărut prin îndemnul și cu ajutorul poetului Lucian Vasiliu, Directorul Editurii Junimea; al doilea, *Delir după Rahmaninov*, apărut la Editura Timpul, susținut de poetul Cassian Maria Spiridon, care este și „tatăl nostru”, adică Președintele filialei USR Iași.

Ce pot eu să vă spun în legătură cu titlul *Nesfânt*, pentru că naște nedumerire? Am plecat de la eseul lui Mircea Eliade, *Sacru și profan*. Ilustrul istoric al religiilor susține că omul religios vede spațiul și timpul neunitar și neomogen, iar omul profan le vede unitar și omogen. Am găsit o deschidere și afirm că și păgânismul, cum a subliniat corect Theodor Codreanu, este sfânt. Particula negativă *ne* -, de fapt, se transformă într-o afirmație: *ne* care este sfânt. Așadar, am pornit de la existența noastră dintâi, de la daci. În acest sens, reproduc *Elegia dacică*. Un alt poem care ne duce spre existența noastră dintâi este *Înapoi*. În viețuirea dacică mă sărbătoresc singur... În această stare de început, am introdus și un fel de poem baladesc despre un Eros păduratic, un Eros păgân...

În ceea ce privește *Delir după Rahmaninov*, într-adevăr, pe fondul muzical al compozitorului rus, s-a declanșat inspirația. *Delir după Rahmaninov* trimite la *dicteul automat* al lui André Breton, deci la suprarealism, dar, cum bine a observat Valeriu Stancu, poemele mele sunt disciplinate rațional. În interiorul acestei raționalități, apar ruperi de ritm și suprapuneri de viziuni. De exemplu, poemul *Delir după Rahmaninov 2* este pe tema thanatică și folosește imagini șocante într-o delirantă curgere. Rămâne însă disciplina rațională a ceea ce este irațional: *Brusc sar lăcuste surde-n entropicul pian...*

ELEGIE DACICĂ

Mazăre de alb duios,
Timp duios de mazăre,
Picură-mă, Bendis, jos
Picură-mă pasăre,
Picură-mă arbore,
Picură-mă zarzăre!
Scoate colțul ierbii ros
Mut încet și mîngîios
De custură dureros,
Scoate-mi sufletul din os
Să se ierbură,
Să se ierbură,
Să se-nsingure!
Scoate-mi clipele din rîu
Să se mazăre,
Să se mazăre,
Să se iepure,
Să se iepure
Pe sub brusture,
Pe sub brusture
Iar Zamolxis alb de orz
Cu-n mînz alb
Cu pleoape roz
Să-mi dea soarta
La întors,

Să mă-nsulițe în os,
Trupul ce mi-i de prisos
Să se usture,
Să se usture,
Să mă usture,
Să mă usture!

DELIR DUPĂ RAHMANINOV (II – Pian infinit)

Puișor de strună, pui de viperă-n
suflet palele ierbii sonore,
un pic apropiere de expiere, ultimul deget
al sorții pe sufletul cuiva,
luciosul pian infinit – sufletul, ultima
răsuflare amprentă pe degetul sorții
și pe tremurul strunei,
doamnă domnișoară de spic,
întotdeauna ursită pentru fiecare,
domnișoară virgină ca o vrabie
sffrîie balerină pe tăișul coasei
și nu se taie, nu, nu sîngeră alb
puișor de strună, pui de căprioară,
suflet atins de marginea lumii/lunii,
pe șes fluier albe, albe fluier-n crengi,
un susur de clape prin vinele mele

amintire a unui sărut, cîndva, spre ziuă
într-un sat dispărut de pe fața pămîntului,
și fata dispărută, și drumul întunecat
în suflet infinit, unde odihneau luna, pîrful
cu pești simpli și mici strecurîndu-se-n
liniște, în liniștea ce-i mîncea prin inversul
lunii oglindite în apă, oh, sufletul meu
de amant, oh, sufletul meu de amant
oglundit în apă, oh, sufletul
unei sălcii...sufletul moartei surorii
prin păpușoalele umede sufletul mort al
tăcerii(care tăcere?), sufletul
însingurat al unui fir de calomfir de
cal de fir de fir de cal de pir de pir
de pitpalac și pit-pa-lac singur ce-n ștreang
începe din mijlocul muzicii clipă și-apoi
se dilată, se contractă și se evaporă-n sus,
se duce, seduce, și arborul minții mele
numai din muzică
se prăbușește în fața doamnei fecioare
domnișoară,
mortica mea, fecioara mea de doliu virgină,
de care sunt sigur că *mă va muri*, că *mă va lua*
mire cu ea și că *mă va muri* ...
mă va muri ...

www.academiabarladeana.ro/ e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană.

Anul XXVII, nr. 2(83), iunie 2021, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor-șef), Ritta Mintiade, Elena Popoiu, Simion Bogdănescu, Otilia Vîrvorea, Bogdan Artene, Florian Pricop, Constantin Romete.

Fotografii: Barlad Online www.b-o.ro, www.primariabarlad.ro

Responsabili de număr: Elena Popoiu și Simion Bogdănescu.

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

Manuscrisele trimise pe adresa redacției se publică în ordinea necesităților redacționale. Materialele nepublicate nu se restituie.

Răspunderea pentru conținutul articolelor publicate aparține autorilor.